ISSN: 2717 – 7009

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

JOURNAL OF BUSINESS ACADEMY

Cilt / Volume : 7
Sayı / Issue : 3
Yıl / Year : 2026

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

ISSN: 2717-7009

Cilt: 7	Sayı:3	2026	Vol.7	No.3

www.isakder.org

DERGİ HAKKINDA

İşletme Akademisi Dergisi, İşletme alanındaki profesyonellere akademik katkı sağlayan, sektörel uygulamalara katkı sağlayan teorik ve uygulama arasında köprü olan, İşletme alanlarında ulusal ve uluslararası karşılaştırmaları inceleyen MAKALELER yer almaktadır.

İşletme Akademi Dergisi'nin yayın kapsamında Muhasebe, Finansman, Bankacılık, Stratejik Yönetim ve Örgütsel Davranış, Üretim Yönetimi ve Pazarlama, Uluslararası İşletmecilik, Sayısal Yöntemler çalışmaları yer almaktadır.

ABOUT THIS JOURNAL

The publication of the Journal of Business Academy; there are works that examine the national and international comparisons in the fields of business management, which provide academic contributions to professionals in the business management, and provide a bridge between the theoretical and practical contributions that contribute to sectoral practices.

Journal of Business Academy; publishes double-blind reviewed papers covering issues relevant to: Accounting, Finance and Banking, Strategec Management and Organizational Behaviour, Production Management and Marketing, International Business.

EDİTÖR / EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, editor@isakder.org

İNGİLİZCE DİL EDİTÖRÜ

Prof. Dr. Şükran GÜNGÖR TANÇ, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

ALAN EDİTÖRLERİ

Prof. Dr. Zekai ÖZTÜRK, Stratejik Yönetim ve Örgütsel Davranış, Yüksek İhtisas Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma TEMELLİ, Muhasebe, Finansman ve Bankacılık, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe YILDIZ, Sayısal Yöntemler, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Selma MEYDAN UYGUR, Üretim Yönetimi ve Pazarlama, Ankara Hacı Bayram Veli Üniv.
Doç. Dr. Selma KALYONCUOĞLU BABA, Üretim Yönetimi ve Pazarlama, Ankara Hacı Bayram Veli Ü.

YAYIN KURULU / BOARD OF EDITORS

Assoc. Prof. Agim MAMUTI, Mother Teresa University, Macedonia
Prof. Dr. Akyay UYGUR, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayşe PAMUKÇU, Marmara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Bora ŞENYİĞİT, King's College, USA
Prof. Daniela FESCHIYAN, Regional Center for Distance Learning, Bulgaria
Prof. Dr. Derviş BOZTOSUN, Kayseri Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma PAMUKÇU, Marmara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ganite KURT, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi , Türkiye
Prof. Dr. Selma MEYDAN UYGUR, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Semra AKSOYLU, Kayseri Üniversitesi, Türkiye
Prof. Supriti MISHRA, International Management Institute, India
Prof. Dr. Şükran GÜNGÖR TANÇ, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ümmühan ASLAN, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Yıldız ÖZERHAN, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye

ABSTRACTING & INDEXING

DRJI | Directory of Research Journals Indexing
RI-ROOTINDEXING
ReseachBib – Academic Resource Index
ISI | International Scientific Indexing
Eurasian Scientific Journal Index
SCRIBD
General Impact Factor
ICI Index Copernicus International

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

ISSN: 2717-7009

Cilt: 7	Sayı:3	2026	Vol.7	No.3

www.isakder.org

Hakem Kurulu

Prof. Dr. ACAR, Durmuş, Süleyman Demirel Üniversitesi, durmusacar@sdu.edu.tr
Prof. Dr. AKARÇAY, Vural, İstanbul Ticaret Üniversitesi, vakarcay@ticaret.edu.tr
Prof. Dr. AKARÇAY ÖĞÜZ, Ayça, Marmara Üniversitesi, aakarcay@marmara.edu.tr
Prof. Dr. AKAY, Hüseyin, İzmir Demokrasi Üniversitesi, huseyin.akay@idu.edu.tr
Prof. Dr. AKDOĞAN, Nalan, Başkent Üniversitesi, nalanakdogan@hotmail.com
Prof. Dr. AKSOY, Emine Ebru, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, emine.aksoy@hbv.edu.tr
Prof. Dr. AKSOYLU, Semra, Kayseri Üniversitesi, aksoylu@kayseri.edu.tr
Prof. Dr. AKTAŞ, Rafet, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, rafetaktas@gmail.com
Prof. Dr. AKTEPE, Cemalettin, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, c.aktepe@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ALAGÖZ, Ali, Selçuk Üniversitesi, aalagoz@selcuk.edu.tr
Prof. Dr. ALKİBAY, Sanem, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, sanem.alkibay@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ALTINÖZ, Mehmet, Hacettepe Üniversitesi, maltinoz@hacettepe.edu.tr
Prof. Dr. ANIL KESKİN, Duygu, İstanbul Üniversitesi, danil@istanbul.edu.tr
Prof. Dr. ARIKBOĞA, Dursun ,Yeditepe Üniversitesi, dursun.arikboga@yeditepe.edu.tr
Prof. Dr. ARSLAN, Mehmet, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, mehmet.arslan@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ARSLAN, Seçkin, Kayseri Üniversitesi, seckinarslan@kayseri.edu.tr
Prof. Dr. ARSOY, Aylin, Uludağ Üniversitesi, aporoy@uludag.edu.tr
Prof. Dr. ARZOVA, S. Burak, Marmara Üniversitesi, burakarzova@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ASLAN, Ümmühan, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, uaslan40@gmail.com
Prof. Dr. ASLAN, Sinan, Marmara Üniversitesi, saslan@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ATAMAN GÖKÇEN, Başak, Marmara Üniversitesi, bataman@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ATİLLA, E. Asuman, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, asuman.atilla@hbv.edu.tr
Prof. Dr. AYANOĞLU, Yıldız, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, yildiz.ayanoglu@hbv.edu.tr
Prof. Dr. AYDINTAN, Belgin, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, belgin.aydintan@hbv.edu.tr
Prof. Dr. AYPEK, Nevzat, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, nevzat.aypek@hbv.edu.tr
Prof. Dr. AZALTUN, Murat, Yalova Üniversitesi, mazaltun@gmail.com
Prof. Dr. BALSARI, Çağnur, Dokuz Eylül Üniversitesi, cagnur.kaytmaz@deu.edu.tr
Prof. Dr. BANAR, Kerim, Anadolu Üniversitesi, kbanar@anadolu.edu.tr
Prof. Dr. BAŞ, Mehmet, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, mehmet.bas@hbv.edu.tr
Prof. Dr. BAŞAR, Ayşe Banu, Anadolu Üniversitesi, abbasar@anadolu.edu.tr
Prof. Dr. BAŞER, Furkan, Ankara Üniversitesi, furkan.baser@ankara.edu.tr
Prof. Dr. BAŞÇI, Eşref Savaş, Hitit Üniversitesi, esavasbasci@hitit.edu.tr
Prof. Dr. BEKÇİ, İsmail, Süleyman Demirel Üniversitesi, ismailbekci@sdu.edu.tr
Prof. Dr. BEZİRCİ, Muhammet, Selçuk Üniversitesi, mbezirci@selcuk.edu.tr
Prof. Dr. BOYLU, Yasin, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, yasin.boylu@hbv.edu.tr
Prof. Dr. BOZDEMİR, Enver, Düzce Üniversitesi, enverbozdemir@duzce.edu.tr
Prof. Dr. BOZTOSUN, Derviş, Kayseri Üniversitesi, dboztosun@kayseri.edu.tr
Prof. Dr. BÜYÜKMİRZA, Kamil, Atılım Üniversitesi, kamil.buyukmirza@atilim.edu.tr
Prof. Dr. CAN, Ahmet Vecdi, Sakarya Üniversitesi, acan@sakarya.edu.tr
Prof. Dr. CANKUL, Duran, Osmangazi Üniversitesi, dcankul@ogu.edu.tr
Prof. Dr. CÖMERT, Nuran, Marmara Üniversitesi, nurancomert@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ÇETİN, Ayten, Marmara Üniversitesi, acetin@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ÇITAK, Nermin, Marmara Üniversitesi, ncitak@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ÇİL, Burhan, İstanbul Gelişim Üniversitesi, bcil@gelisim.edu.tr
Prof. Dr. ÇÜRÜK, Turgut, Çukurova Üniversitesi, tcuruk@cu.edu.tr
Prof. Dr. DALKILIÇ, Fatih, Dokuz Eylül Üniversitesi, fatih.dalkilic@deu.edu.tr
Prof. Dr. DEMİREL, Bilge Leyli, Yalova Üniversitesi, bilgeleyli@gmail.com
Prof. Dr. DEMİRKOL, Ömer Faruk, Harran Üniversitesi, omerfarukd@hotmail.com
Prof. Dr. DERAN, Ali, Tarsus Üniversitesi, alideran@mersin.edu.tr
Prof. Dr. DOĞAN, Mesut, Bilecik Şeyh Edebali University, mesut.dogan@bilecek.edu.tr

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

ISSN: 2717-7009

Cilt: 7	Sayı:3	2026	Vol.7	No.3

Prof. Dr. DOĞAN, Selen, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, sdogan01@ohu.edu.tr
Prof. Dr. DOĞAN, Zeki, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, zdogan@ohu.edu.tr
Prof. Dr. DURAN, Cengiz, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, cengiz.duran@dpu.edu.tr
Prof. Dr. EKİYOR, Aykut, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, aykut.ekiyor@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ELMACI, Orhan, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, oelmaci@gmail.com
Prof. Dr. ERCAN, Metin Kamil, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, metin.ercan@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ERDOĞAN, Melih, Anadolu üniversitesi, merdogan@anadolu.edu.tr
Prof. Dr. ERDOĞAN, Nurten, Anadolu Üniversitesi, nerdogan@anadolu.edu.tr
Prof. Dr. ERER, Mert, Marmara Üniversitesi, merer@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ERGÜN, Ülkü, Dokuz Eylül Üniversitesi, ulku.ergun@deu.edu.tr
Prof. Dr. ERHAN, Deniz Umut, Başkent Üniversitesi, duerhan@baskent.edu.tr
Prof. Dr. ERSEN CÖMERT, Çağla, Marmara Üniversitesi, caglaersen@marmara.edu.tr
Prof. Dr. ERTAŞ, Fatih Coşkun, Atatürk Üniversitesi, fatihcoskun.ertas@atauni.edu.tr
Prof. Dr. ERYILMAZ, Selami, Gazi Üniversitesi, selamieryilmaz@gazi.edu.tr
Prof. Dr. ESMERAY, Azize, Kayseri Üniversitesi, esmeray@kayseri.edu.tr
Prof. FESCHIYAN, Daniela, Regional Center for Distance Learning, Bulgaria, d.feschiyan@gmail.com
Prof. Dr. GÖKSEL, Aykut, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, aykut.goksel@hbv.edu.tr
Prof. Dr. GÖKTEN, Soner, Başkent Üniversitesi, sgokten@baskent.edu.tr
Prof. Dr. GÖNEN, Seçkin, Dokuz Eylül Üniversitesi, seckin.gonen@deu.edu.tr
Prof. Dr. GÜCENME GENÇOĞLU Ümit, Uludağ Üniversitesi, umitgucenme@uludag.edu.tr
Prof. Dr. GÜÇER, Evren, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, evren.gucer@hbv.edu.tr
Prof. Dr. GÜLCAN, Bilgehan, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, bilgehan.gulcan@hbv.edu.tr
Prof. Dr. GÜLEÇ, Ömer Faruk, Kırklareli Üniversitesi, omerfarukgulec@klu.edu.tr
Prof. Dr. GÜLER, Ender, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ender.guler@hbv.edu.tr
Prof. Dr. GÜNEŞ, Recep, Malatya İnönü Üniversitesi, recep.gunes@inonu.edu.tr
Prof. Dr. GÜNGÖR TANÇ, Şükran, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, sgungor@nevsehir.edu.tr
Prof. Dr. GÜRDAL, Kadir, Ankara Üniversitesi, kadirgurdal@ankara.edu.tr
Prof. Dr. GÜVEMLİ, Batuhan, Trakya Üniversitesi, batuhanguvemli@trakya.edu.tr
Prof. Dr. GÜZEL, Alper, Gazi Üniversitesi, guzel@gazi.edu.tr
Prof. Dr. HALICI, Ali, Başkent Üniversitesi, ahalici@baskent.edu.tr
Prof. Dr. HASSAN, Azize, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, azize.hassan@hbv.edu.tr
Prof. Dr. HATUNOĞLU, Zeynep, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv. zhatunoglu@hotmail.com
Prof. Dr. KARACA, Süleyman Serdar, Gaziosmanpaşa Üniv., suleymanserdar.karaca@gop.edu.tr
Prof. Dr. KARACAER, Semra, Hacettepe Üniversitesi, semra@hacettepe.edu.tr
Prof. Dr. KARABINAR, Selahattin, İstanbul Üniversitesi, selahattin.karabinar@istanbul.edu.tr
Prof. Dr. KARASİOĞLU, Fehmi, Selçuk Üniversitesi, fehmi@selcuk.edu.tr
Prof. Dr. KARCIOĞLU, Reşat, Atatürk Üniversitesi, rkarci@atauni.edu.tr
Prof. Dr. KARDEŞ SELİMOĞLU, Seval, Anadolu Üniversitesi, sselimoglu@anadolu.edu.tr
Prof. Dr. KARĞIN, Mahmut, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, mahmut.kargin@cbu.edu.tr
Prof. Dr. KARĞIN, Sibel, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, sibel.kargin@cbu.edu.tr
Prof. Dr. KESKİN BENLİ, Yasemin, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, yasemin.benli@hbv.edu.tr
Prof. Dr. KILLI, Mustafa, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, mkilli@osmaniye.edu.tr
Prof. Dr. KIYMETLİ ŞEN, İlker, İstanbul Ticaret Üniversitesi, ilksen@ticaret.edu.tr
Prof. Dr. KIZIL, Cevdet, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, cevdet.kizil@medeniyet.edu.tr
Prof. Dr. KOÇ, Hakan, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, hakan.koc@hbv.edu.tr
Prof. Dr. KORKMAZ, Ersin, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, ekorkmaz@erzincan.edu.tr.
Prof. Dr. KORKMAZ, Sezer, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, sezer.korkmaz@hbv.edu.tr
Prof. Dr. KURT, Ganite, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ganitekurt@gmail.com
Prof. Dr. KÜÇÜKKOCAOĞLU, Güray, Başkent Üniversitesi, gurayk@baskent.edu.tr
Prof. Dr. MEYDAN UYGUR, Selma, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, selma.meydan@hbv.edu.tr
Prof. MISHRA, Supriti, International Management Institute, India, mishrasupriti@imibh.edu.in
Prof. Dr. OKAN GÖKTEN, Pınar, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, pinar.okan@hotmail.com
Prof. Dr. ÖNCE, Saime, Anadolu Üniversitesi, sonce@anadolu.edu.tr

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

ISSN: 2717-7009

Cilt: 7	Sayı:3	2026	Vol.7	No.3

Prof. Dr. ÖNER KAYA, Emine, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, emine.oner@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ÖZBEK, Cevdet Yiğit, Kırklareli Üniversitesi, yigitozbek@klu.edu.tr
Prof. Dr. ÖZDEMİR, Fevzi Serkan, Ankara Üniversitesi, fsozdemir@ankara. edu.tr
Prof. Dr. ÖZDEMİR, Serkan, Bursa Teknik Üniversitesi, serkan.ozdemir@btu.edu.tr
Prof. Dr. ÖZERHAN, Yıldız, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, yildizozerhan@gmail.com
Prof. Dr. ÖZKAN, Azzem, Erciyes Üniversitesi, azzem@erciyes.edu.tr
Prof. Dr. ÖZKUL, Fatma, Bahçeşehir Üniversitesi, fatma.ozkul@eas.bau.edu.tr
Prof. Dr. ÖZTÜRK, Erkan, Kırklareli Üniversitesi, erkan.ozturk@klu.edu.tr
Prof. Dr. ÖZTÜRK, M. Başaran, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, mbozturk@ohu.edu.tr
Prof. Dr. ÖZTÜRK, Mahmut Sami, Süleyman Demirel Üniversitesi, samiozturk@sdu.edu.tr
Prof. Dr. ÖZTÜRK, Zekai , Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, zekai.ozturk@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ÖZÜDOĞRU, Haşim, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, hasim.ozudogru@hbv.edu.tr
Prof. Dr. PAMUKÇU, Ayşe, Marmara Üniversitesi, apamukcu@marmara.edu.tr
Prof. Dr. PAMUKÇU, Fatma, Marmara Üniversitesi, fpamukcu@marmara.edu.tr
Prof. Dr. PELİT, Elbeyi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, elbeyipelit@aku.edu.tr
Prof. Dr. SAGLAM ARI, Güler, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, guler.saglam@hbv.edu.tr
Prof. Dr. SAYAR, A. R. Zafer, Atılım Üniversitesi, zafer.sayar@atilim.edu.tr
Prof. Dr. SEVİM, Şerafettin, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, serafettin.sevim@dpu.edu.tr
Prof. Dr. ŞAHBAZ, Ramazan Pars , Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, pars.sahbaz@hbv.edu.tr
Prof. Dr. ŞENYİĞİT, Bora, King's College, USA, senyigit@gmail.com
Prof. Dr. TANÇ, Ahmet, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, atanc@nevsehir.edu.tr
Prof. Dr. TANSEL ÇETİN, Ayşe, Yalova Üniversitesi, aysetanselcetin@gmail.com
Prof. Dr. TEKSEN, Ömer, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, omerteksen@mehmetakif.edu.tr
Prof. Dr. TEKTÜFEKÇİ, Fatma, Dokuz Eylül Üniversitesi, f.tektufekci@deu.edu.tr
Prof. Dr. TEMELLİ, Fatma, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ftemelli@agri.edu.tr
Prof. Dr. TEMİZ, Hüseyin, Samsun Üniversitesi, huseyin.temiz@samsun.edu.tr
Prof. Dr. TEMİZKAN, Pınar, Osmangazi Üniversitesi, sptemizkan@ogu.edu.tr
Prof. Dr. TEMİZKAN, Rahman, Osmangazi Üniversitesi, rtemizkan@ogu.edu.tr
Prof. Dr. TOLON, Metehan, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, metehan.tolon@hbv.edu.tr
Prof. Dr. TOSUNOĞLU, Nuray, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, nuray.tosunoglu@hbv.edu.tr
Prof. Dr. TUNCA ÇALIYURT, Kıymet, Trakya Üniversitesi, kiymetcaliyurt@trakya.edu.tr
Prof. Dr. TÜRK, Zeynep, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, zeynepturk@osmaniye.edu.tr
Prof. Dr. UÇMA UYSAL, Tuğba, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, utugba@mu.edu.tr
Prof. Dr. UĞURLUEL ATAĞAN, Gülşah, Dokuz Eylül Üniversitesi, gulsah.ugurluel@deu.edu.tr
Prof. Dr. USUL, Hayrettin, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, hayrettin.usul@ikcu.edu.tr
Prof. Dr. UYAR, Süleyman, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, suyar@akdeniz.edu.tr
Prof. Dr. UYGUR, Akyay, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, akyay.uygur@hbv.edu.tr
Prof. Dr. UZAY, Şaban, Erciyes Üniversitesi, suzay@erciyes.edu.tr
Prof. DR. YALÇINER, Kürşat, İstanbul Gelişim Üniversitesi, kyalciner@gelisim.edu.tr
Prof. Dr. YAŞAR, Şebnem, Dokuz Eylül Üniversitesi, sebnem.yasar@deu.edu.tr
Prof. Dr. YAYLI, Ali, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ali.yayli@hbv.edu.tr
Prof. Dr. YAZICIOĞLU, İrfan, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, irfan.yazicioglu@hbv.edu.tr
Prof. Dr. YENİCE, Sedat, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, sedat.yenice@hbv.edu.tr
Prof. Dr. YILDIZ, Ayşe, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ay.yildiz@hbv.edu.tr
Prof. Dr. YÜKÇÜ, Süleyman, Dokuz Eylül Üniversitesi, suleyman.yukcu@deu.edu.tr
Doç. Dr. AYTAŞ, Gonca, Afyon Kocatepe Üniversitesi, kilicgonca@aku.edu.tr
Doç. Dr. BOZKUŞ KAHYAOĞLU, Sezer, İzmir Bakırçay Üniversitesi, sezer.bozkus@bakircay.edu.tr
Doç. Dr. GÜMRAH, Abdurrahman, Selçuk Üniversitesi, agumrah@selcuk.edu.tr
Doç. Dr. GÜNEY, Aysel, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, aysel.guney@bilecik.edu.tr
Doç. Dr. GÜNLÜK, Mehmet, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, mehmetgunluk@mu.edu.tr
Doç. Dr. KANDİL GÖKER, İ. Elif, Ankara Üniversitesi, egoker@ankara.edu.tr
Doç. Dr. KAYA, Hatice Pınar, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, pkaya@ahievran.edu.tr

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

ISSN: 2717-7009

Cilt: 7	Sayı:3	2026	Vol.7	No.3

Doç. Dr. KEVSER, Mustafa, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, mkevser@bandirma.edu.tr
Assoc. Prof. MAMUTI, Agim, Mother Teresa University, Macedonia, agim.mamuti@unt.edu.mk
Doç. Dr. ÖZCAN, Murat, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, mozcan@ibu.edu.tr
Doç. Dr. SERÇEMELİ, Murat, Giresun Üniversitesi, muratsercemeli@gmail.com
Doç. Dr. SUBAŞI, Şerife, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, serife.subasi@bilecik.edu.tr
Doç. Dr. SULTANOĞLU, Banu, Bilkent Üniversitesi, sbanu@bilkent.edu.tr
Doç. Dr. TUĞAY, Osman, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, otugay@mehmetakif.edu.tr
Doç. Dr. TÜRK, Murat, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 1.muratturk@gmail.com
Doç. Dr. YANIK, Oktay, Yüksek İhtisas Üniversitesi, oktayyanik@yiü.edu.tr
Doç. Dr. YÜKSEL, Filiz, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, filiz.yuksel@dpu.edu.tr
Dr. Öğr. Üyesi ARSLAN ARAS, İlknur Yüksek İhtisas Üniversitesi, ilknurarslan@yiu.edu.tr
Dr. Öğr. Üyesi AKIN, Hakan, Yüksek İhtisas Üniversitesi, hakanakin@yiü.edu.tr
Dr. Öğr. Üyesi UYSAL, Bahadır, Kırıkkale Üniversitesi, bahadiruysal@kku.edu.tr

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ

2026, Cilt 7, Sayı 3

İçindekiler / Contents

Araştırma Makalesi
Finansal Analizde Yapay Zekâ Teknolojilerinden Yararlanılması ve Muhasebe Eğitiminde Kullanımı*
The Utilization of Artificial Intelligence Technologies in Financial Analysis and Their Application in Accounting Education
A. R. Zafer SAYAR, Tolga TÜMER
ss.169-178

Araştırma Makalesi
Kâr Payı Avansının TFRS 1 ve TFRS 10 Kapsamında Değerlendirilmesi: İlk Uygulama ve Konsolidasyon Açısından Bir İnceleme
Assessment of Dividend Advances under IFRS 1 and IFRS 10: A Review from the Perspective of Initial Application and Consolidation
Ali ÖZBEK
ss.179-196

Araştırma Makalesi
Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Faktörlerin Finansal Risk Alma Eğilimine Etkisi
The Impact of Financial Literacy and Behavioral Factors on Financial Risk-Taking Propensity
Lütfiye HAKTANIR, Ali Rıza Zafer SAYAR
ss.197-203

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ
JOURNAL OF BUSINESS ACADEMY
2026, 7(3), 169-178
https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1687

Finansal Analizde Yapay Zekâ Teknolojilerinden Yararlanılması ve Muhasebe Eğitiminde Kullanımı*

The Utilization of Artificial Intelligence Technologies in Financial Analysis and Their Application in Accounting Education

A. R. Zafer SAYAR [a] **Tolga TÜMER** [b]

[a] İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Ankara, Türkiye. zsayar@bilkent.edu.tr
[b] Atılım Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Ankara, Türkiye. tolgatumer94@hotmail.com

ÖZET

Bilgisayarlar ve internet aracılığıyla dijitalleşmiş olan sözel bilgiler ve sayısal analiz araçları, yapay zekâ (YZ) kullanılarak adeta yapay bir zekâ edinmiş ve insanlarla doğrudan ve anlık etkileşim kurabilir hale gelmiştir. YZ teknolojileri, işletme faaliyetlerinde ve dolayısıyla muhasebe fonksiyonunda ve eğitiminde önemli değişim ve dönüşüme sebep olmaktadır. Bu çalışmada; finans ve muhasebe alanındaki başlıca analizlerden olan ve "Finansal Tablolar Analizi" dersinin odak noktasını oluşturan finansal analizde YZ kullanımına ilişkin bibliyometrik analiz yapılmıştır. Bibliyometrik analiz yöntemiyle, finansal analizde ve "Finansal Tablolar Analizi" dersi özelinde muhasebe eğitiminde YZ teknolojilerinin kullanımına dair yayımlanmış akademik yayınlar bibliyometrik veriler kullanılarak incelenmiş ve söz konusu çalışmalarda YZ odaklı olarak birlikte geçen terimler haritalanmıştır. Çalışmada, YZ teknolojilerinin kullanımının; adım adım ve kontrollü bir biçimde ilerlenmesi ve her adımda YZ ile etkileşim halinde olunması durumunda etkin olabileceği tartışılmaktadır. Bu kapsamda çalışmada, YZ teknolojilerinin, finans ve muhasebe uzmanlığını tamamlayan bir karar destek mekanizması olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Finansal Analiz, Finansal Tablolar Analizi Dersi, Muhasebe Eğitimi

Gönderme Tarihi: 13 Temmuz 2026 **Kabul Tarihi:** 1 Eylül 2026

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

ABSTRACT

Verbal information and numerical analytical tools that have been digitized through computers and the internet have artificially acquired a sort of intelligence via artificial intelligence (AI) and become capable of engaging in direct and real-time interaction with humans. AI technologies are causing significant transformations in business operations and, consequently, in the accounting function and education. In this study, we conducted a bibliometric analysis of the use of AI technologies in financial analysis, which is among the major analytical approaches in the fields of finance and accounting and constitutes the focal point of the "Financial Statements Analysis" course. Through the bibliometric analysis method, published academic studies on the use of AI technologies in financial analysis and, specifically, in accounting education within the scope of the "Financial Statements Analysis" ocursa hava been examined using bibliometric data, and AI-focused co-occurring terms within these studies have beben mapped. The study argues that the effective use of AI technologies is possible by progressing step by step and in a controlled manner, and maintaining interaction with AI at each step. In this regard, the study emphasizes that AI technologies should be considered as a decision-support mechanism that complements finance and accounting expertise.

Keywords: Artificial Intelligence, Financial Analysis, Financial Statements Analysis Course, Accounting Education

Received: 13 July 2026 **Accepted:** 1 September 2026

Article Classification: Research Article

* Bu çalışma 29 Nisan - 3 Mayıs 2026 tarihleri arasında Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından düzenlenen 44. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu'nda (TÜRMES 2026) sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş halidir.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Sayar, A. R Z., Tümer, T. (2026). Finansal Analizde Yapay Zekâ Teknolojilerinden Yararlanılması ve Muhasebe Eğitiminde Kullanımı, İşletme Akademisi Dergisi, 7 (3), 169-178.

1. GİRİŞ

Muhasebe eğitimi, işletmelerin dili olan muhasebe fonksiyonunun yeni temsilcilerinin yetiştirildiği bir süreçtir. Yeni teknolojilerle işletme faaliyetleri sürekli olarak değişim göstermektedir. Muhasebe fonksiyonu da işletmelerin dili olma niteliği dolayısıyla, işletme faaliyetlerinde yaşanan dönüşümlere paralel olarak sürekli değişmekte ve dönüşmektedir. Muhasebe profesyonelleri, söz konusu dönüşümlerin zaten içerisinde yer almaları dolayısıyla ve ayrıca sürekli eğitim yaklaşımı, konferans ve etkinlik katılımı, alana ilişkin yayınların takip edilmesi gibi yollarla güncel dönüşümlere rahatlıkla uyum sağlayabilmektedir. Ancak yeni yetiştirilecek olan muhasebe profesyonellerinin bu dönüşümlere hazır olabilmesi için, muhasebe eğitim süreci de düzenli olarak dönüşmekte ve güncellenmektedir (Balsarı vd., 2018; Sayar vd., 2010; Sayar & Ergüden, 2016; Sayar & Tokdemir, 2018; Tümer & Sayar, 2024a, 2024b; 2026; Wharton Executive Education, 2013).

Günümüzde edinilmesi kaçınılmaz olan yetkinliklerin başında yapay zekâ (YZ) kullanımı gelmektedir. Bilindiği üzere, araştırma ve analiz süreçlerinin temelinde sözel bilgi edinme ve sayısal analiz bulunmaktadır. Sözel bilgi edinmeyi ve sayısal analizi kolaylaştırıcı yöntemler ve teknolojiler sürekli olarak geliştirilmektedir. Sözel bilgi edinmeye yönelik gelişmelerdeki başlıca dönüm noktalarının; kâğıt-kalem, kitap, ansiklopedi, internet, sayısal analize yönelik gelişmelerdeki başlıca dönüm noktalarının ise; kağıt-kalem, hesap makinesi, istatistik/muhasebe yazılımı ve paket programları olduğu ifade edilebilir. Bilgisayarlar ve internet dijital dönüşüme yol açmış ve sözel bilgi edinme ve sayısal analiz çok daha pratik hale gelmiştir. Günümüzde YZ teknolojileri, dijitalleşmeyi daha da ileri götürerek, dijitalleşmiş olan sözel bilgilerle ve sayısal analiz araçlarıyla adeta sohbet edebilme imkânı sunmaya başlamıştır. Ancak, YZ'nin gerçekte hissetmediği duyguları görsel ve sözel taklitler aracılığıyla hissediyormuş gibi gösterebileceği unutulmamalıdır (Aksoy & Şahin, 2015; Aşkun, 2024; Balsarı vd., 2018; Derdiyok vd., 2023; Kim vd., 2016; McCarthy vd., 2006; Nguyen & Pham, 2025; Sayar & Ergüden, 2016).

Dolayısıyla, YZ teknolojileri sayesinde sözel bilgiyle ve ileri düzey sayısal analiz araçlarıyla doğrudan ve karşılıklı etkileşimde bulunarak araştırma ve analiz yapmak mümkün hale gelmiştir. Bununla birlikte, teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, araştırma ve analizi yapacak olan teknoloji değil, teknolojiyi kullanacak olan kullanıcıdır. Araştırma ve analiz imkânlarının gelişmesi, bu gerçeği değiştirmemektedir. Araştırma ve analiz, fabrikalardaki üretim bandı süreçleri veya ulaşım ağlarında A noktasından B noktasına gidilmesi gibi otomatize edilebilecek bir süreç olmayıp, ürün ve içerik tasarım süreçleri ve yönetsel süreçler gibi YZ'nin çoğunlukla karar destek sistemi olarak kullanılabileceği süreçler arasındadır (Aksoy & Şahin, 2015; Aşkun, 2024; Balsarı vd., 2018; Derdiyok vd., 2023; Kim vd., 2016; McCarthy vd., 2006; Nguyen & Pham, 2025; Sayar & Ergüden, 2016).

"Finansal Tablolar Analizi" dersinin odak noktasını oluşturan ve muhasebe eğitimi ve fonksiyonu kapsamındaki başlıca analizlerden olan finansal analiz, işletmenin geçmiş performansını ve mevcut finansal yapısını inceleyerek geleceğe yönelik kararlar için bilgi üreten sistematik bir süreçtir. Temel finansal tablolar (bilanço, gelir tablosu) yanında nakit akım, özkaynak değişim tablosu gibi diğer tablolar birlikte değerlendirilir. Oran analizi, dikey–yatay analiz ve trend analizi gibi teknikler; likidite, kârlılık, finansal yapı ve faaliyet verimliliği hakkında göstergeler üretir. Finansal tabloların bu analiz sürecindeki kritik rolü, aynı zamanda finansal raporlama zinciri ve bağımsız denetçi raporları açısından da önem taşır. Finansal tabloların doğru hazırlanması ve raporlanması finansal analiz sürecine temel oluşturmaktadır (Akdoğan, 2025; Akdoğan & Tenker, 2001; Kaymaz vd., 2015; Sayar vd., 2010; Sayar & Ergüden, 2016; Sayar & Tokdemir, 2018; Tümer & Sayar, 2024a, 2024b, 2026).

Günümüzde işletmeler çok sayıda bağlı ortaklık, farklı para birimleri ve karmaşık sözleşmelerle faaliyet gösterirken, analistler yüzlerce kalem içeren finansal tablolar ve çok sayıda finansal oranla karşı karşıya kalmaktadır. Artan veri hacmi ve karmaşıklık, bu geleneksel teknikleri bilişsel açıdan yorucu ve zaman alıcı hâle getirmektedir. Yüksek bilişsel yük; hata oranlarının artmasına, kritik risk göstergelerinin gözden kaçmasına ve karar doğruluğunun azalmasına yol açabilmektedir (Akdoğan, 2025; Niszczota & Kaszás, 2020; Paas vd., 2010; Pattnaik vd., 2024; Selleri, 1988; Tokur vd., 2014; Yıldız, 2022). Bu bağlamda YZ ve yeni analitik teknolojiler, finansal analizin dijital dönüşümünde merkezî bir rol üstlenmektedir. YZ, geçmiş finansal tablolardan örüntü öğrenerek iflas olasılığı, kazanç tahmini ve risk göstergeleri gibi alanlarda kullanılmakta; derin öğrenme yöntemleri geleneksel istatistiksel modellere göre daha yüksek doğruluk sağlamaktadır. Artırılmış analitik, makine öğrenmesini kullanarak veri hazırlama, analiz ve raporlama süreçlerinde karar

vericilere açıklamalar ve görsel özetler sunmaktadır (Chen vd. 2023; Davis, 1989; Gedik, 2025; Gümüş vd., 2023; Gümüş vd., 2020; Öndeş & Barakalı, 2025).

Bu çalışmada; finansal analizde ve "Finansal Tablolar Analizi" dersi özelinde muhasebe eğitiminde YZ teknolojilerinin kullanımına ilişkin bibliyometrik analiz yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Finansal analizde YZ teknolojilerinden yararlanılması ve "Finansal Tablolar Analizi" dersi özelinde muhasebe eğitiminde kullanımına ilişkin akademik çalışmaların güncel durumunu araştırmayı amaçlayan bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır.

Buna göre, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak; (1) finansal analizde, (2) finansal analiz dersinde, (3) finansal tablolar analizinde ve (4) finansal tablolar analizi dersinde YZ kullanımına ilişkin akademik yayınların bibliyometrik verilerinin incelenmesi ve ilgili bağlamda YZ'nin bağlantılı olduğu ifadelerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu ifadeler sırayla "yapay zekâ" ifadesi ile birlikte kullanılarak, Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanında yayın taraması yapılmıştır.

Tablo 1. Yayın Taramasında Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Erişilen Yayın Sayıları

Anahtar Kelimeler	**Erişilen Yayın Sayıları**
"Finansal Analiz" ve "Yapay Zekâ"	2.577
"Finansal Analiz Dersi" ve "Yapay Zekâ"	32
"Finansal Tablolar Analizi" ve "Yapay Zekâ"	57
"Finansal Tablolar Analizi Dersi" ve "Yapay Zekâ"	1

Bibliyometrik analize yönelik tarama 12 Mart 2026 tarihinde Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanında gerçekleştirilmiştir. Aramalarda yayınların başlık, özet ve anahtar kelime alanları esas alınmış; belge türü olarak "Makale" (*"Article"*) ve "Derleme" (*"Review"*) seçilmiştir. Yayın yılına ve dile ilişkin herhangi bir filtre uygulanmamıştır. Araştırma kapsamında "finansal analiz" (*"financial analysis"*), "finansal analiz dersi" (*"financial analysis course"*), "finansal tablolar analizi" (*"financial statements analysis"*) ve "finansal tablolar analizi dersi" (*"financial statements analysis course"*) ifadelerinin her biri ayrı ayrı "yapay zekâ" (*"artificial intelligence"*) ifadesiyle birlikte taranmıştır. Her bir tarama sonucunda elde edilen bibliyografik veriler ayrı veri setleri olarak değerlendirilmiştir.

Elde edilen veri setleri öncelikle yayın yılı, ülke, dergi ve kurum bazında yayın sayıları üzerinden incelenmiştir. Daha sonra, veri setleri VOSviewer programına aktarılmış ve YZ ile bağlantılı olarak birlikte geçen terimler (co-occurring terms) haritalandırılmıştır. 2.577 yayınlık veri setindeki birlikte geçen terimlerin sayısının yüksek olması nedeniyle, ağ haritasının oluşturulmasında minimum görülme eşiği kullanılmış ve bu değer 10 olarak belirlenmiştir. Birlikte geçen terimlere araştırmanın amacı doğrultusunda terim temizliği uygulanmış; bağlaçlar ile finansal analiz ve yapay zekâ bağlamıyla doğrudan ilişkili olmayan genel ifadeler kapsam dışı bırakılmıştır. Bu işlemler sonucunda öne çıkan terimler ve aralarındaki ilişkiler ağ haritası üzerinde değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Finansal Analizde Yapay Zekâ

Araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle, finansal analizde YZ kullanımına ilişkin olarak yayımlanmış en fazla sayıda yayın olan 5 yıl, ülke, dergi ve kurum Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Finansal Analizde Yapay Zekâya İlişkin Bibliyometrik Bilgiler: En Fazla Sayıda Yayın Olan 5 Yıl, Ülke, Dergi ve Kurum

Yıla Göre Yayın		**Ülkeye Göre Yayın**		**Dergiye Göre Yayın**	
Yıl	**Yayın**	**Ülke**	**Yayın**	**Dergi**	**Yayın**
2025	780	Çin	479	Sustainability	65
2024	404	ABD	271	IEEE Access	55
2023	237	Hindistan	259	Expert Systems with Applications	45
2022	197	İngiltere	168	Applied Sciences Basel	29
2026	161	Suudi Arabistan	107	Finance Research Letters	24
Kuruma Göre Yayın					
Kurum					**Yayın**
Ministry of Education and Science of Ukraine*					46
University of London					27
University College London; Egyptian Knowledge Bank; National Institute of Technology System					21
Chinese Academy of Sciences; Indian Institute of Management System					20
University of Johannesburg; Symbiosis International University					19

*Ukrayna'da çok sayıda kamu yükseköğretim kurumunun idari yetki bakımından bağlı olduğu bir şemsiye kurum.

Finansal analiz bağlamında YZ odaklı olarak birlikte geçen terimlerin ağ haritası Grafik 1'de sunulmuştur.

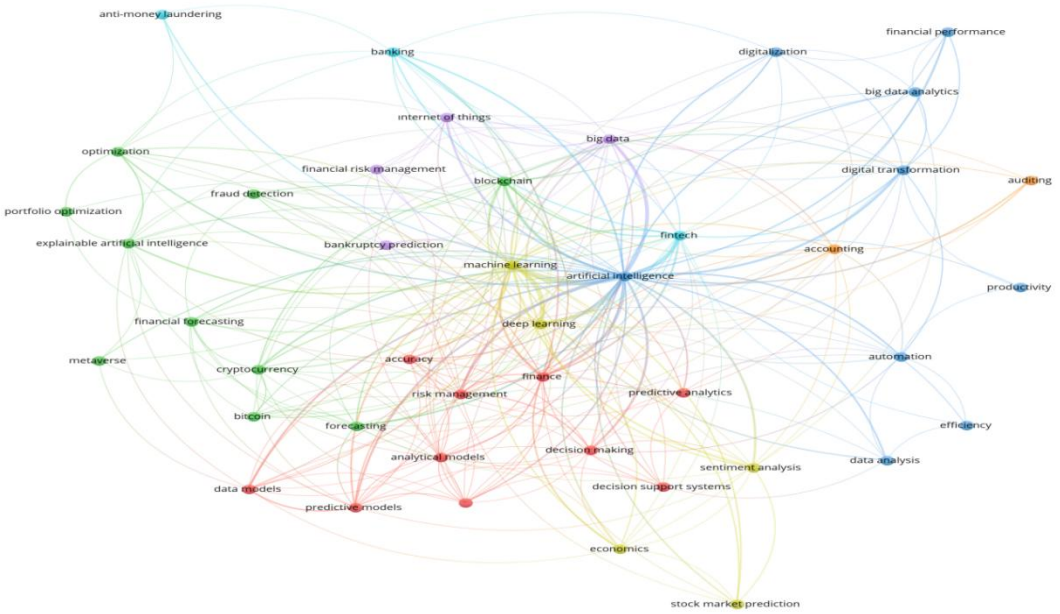

Grafik 1. Finansal Analiz Bağlamında Yapay Zekâ Odaklı Olarak Birlikte Geçen Terimlerin Ağ Haritası

Finansal analiz özelinde yapay zekânın; "büyük veri", "veri modelleri", "veri analizi", "tahmin modelleri", "tahmin", "risk yönetimi", "optimizasyon", "doğruluk", "verimlilik", "karar verme" ve "karar destek sistemleri" gibi ifadeler ile bağlantılı olduğu görülmüştür.

3.2. Finansal Analiz Dersinde Yapay Zekâ

Araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle, finansal analiz dersinde YZ kullanımına ilişkin olarak yayımlanmış 1'den fazla yayın olan yıl, ülke ve kurumlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Finansal Analiz Dersinde Yapay Zekâya İlişkin Bibliyometrik Bilgiler: 1'den Fazla Yayın Olan Yıl, Ülke ve Kurumlar

Yıla Göre Yayın		**Ülkeye Göre Yayın**		**Kuruma Göre Yayın**	
Yıl	**Yayın**	**Ülke**	**Yayın**	**Kurum**	**Yayın**
2025	9	ABD	7	Ministry of Education and Science of Ukraine	4
2021	6	Çin; Kanada	5	Universite de Montreal	2
2026; 2022	3	Ukrayna	4	University System of Ohio	2
2024; 2023	2	İspanya; Polonya; Suudi Arabistan	3		
		Almanya; Avustralya	2		

Finansal analiz dersi bağlamında YZ odaklı olarak birlikte geçen terimlerin ağ haritası Grafik 2'de sunulmuştur.

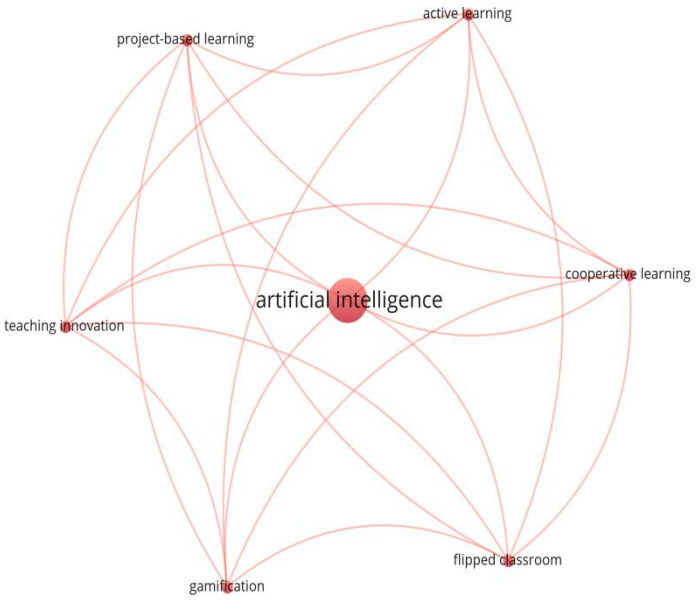

Grafik 2. Finansal Analiz Dersi Bağlamında Yapay Zekâ Odaklı Olarak Birlikte Geçen Terimlerin Ağ Haritası

Finansal analiz dersi özelinde yapay zekânın; "hikâyeleştirme/oyunlaştırma", "proje temelli öğrenme", "tersine çevrilmiş sınıf", "aktif öğrenme" ve "ortaklaşa öğrenme" ifadeleri ile bağlantılı olduğu görülmüştür.

3.3. Finansal Tablolar Analizinde Yapay Zekâ

Araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle, finansal tablolar analizinde YZ kullanımına ilişkin olarak yayımlanmış 1'den fazla yayın olan yıl, ülke, dergi ve kurumlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Finansal Tablolar Analizinde Yapay Zekâya İlişkin Bibliyometrik Bilgiler: 1'den Fazla Yayın Olan Yıl, Ülke, Dergi ve Kurumlar

Yıla Göre Yayın		**Ülkeye Göre Yayın**		**Dergiye Göre Yayın**	
Yıl	**Yayın**	**Ülke**	**Yayın**	**Dergi**	**Yayın**
2025	20	Çin	13	IEEE Access	3
2024	13	ABD	7		
2022	6	Malezya	5		
2026; 2021; 2019	4	Hindistan; Japonya; Kanada; Tayvan; Suudi Arabistan	3		
2020; 2018	2	Çekya; Mısır; İngiltere; Endonezya; Almanya; İrlanda; Portekiz; Rusya; Tayland	2		
Kuruma Göre Yayın					
Kurum					**Yayın**
Dublin City University; Egyptian Knowledge Bank; Saudi Electronic University; Nanjing Audit University; Taylor's University; Walailak University; Institute of Technology and Business in Ceske Budejovice					2

Finansal tablolar analizi bağlamında YZ odaklı olarak birlikte geçen terimlerin ağ haritası Grafik 3'te sunulmuştur.

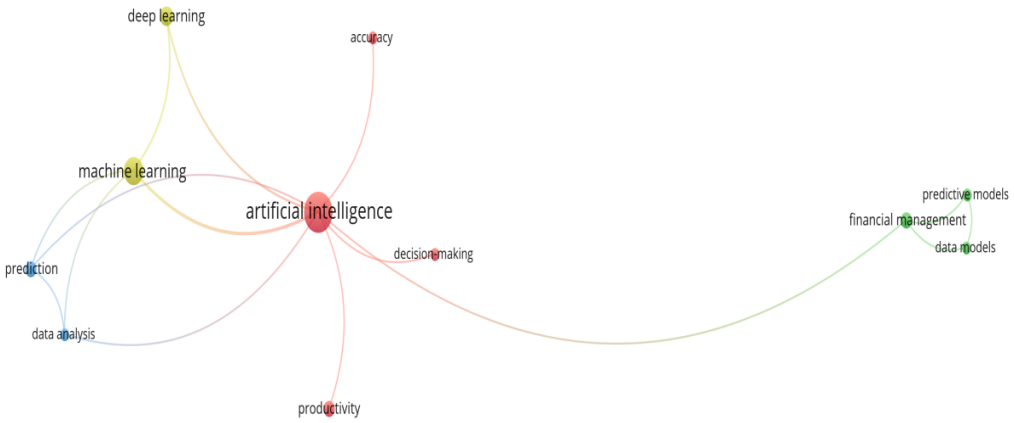

Grafik 3. Finansal Tablolar Analizi Bağlamında Yapay Zekâ Odaklı Olarak Birlikte Geçen Terimlerin Ağ Haritası

Finansal tablolar analizi özelinde yapay zekânın; "veri modelleri", "veri analizi", "tahmin modelleri", "tahmin", "doğruluk", "verimlilik" ve "karar verme" gibi ifadeler ile bağlantılı olduğu görülmüştür.

"Finansal Analiz" ve "Finansal Tablolar Analizi" kapsamındaki ilgili bulguların büyük ölçüde aynı olduğu anlaşılmıştır. Buna göre, ilgili kapsamda genellikle aynı yaklaşımlar öne çıkmaktadır.

3.4. Finansal Tablolar Analizi Dersinde Yapay Zekâ

Araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle, finansal tablolar analizi dersinde YZ kullanımına ilişkin olarak yayımlanmış olan yayının yıl, ülke, dergi ve kurum bilgileri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Finansal Tablolar Analizi Dersinde Yapay Zekâya İlişkin Bibliyometrik Bilgiler: Yayının Yıl, Ülke, Dergi ve Kurum Bilgileri

Yıl	Ülke	Dergi	Kurum
2025	İspanya	Educade	University of Murcia

Finansal tablolar analizi dersi bağlamında YZ odaklı olarak birlikte geçen terimlerin ağ haritası Grafik 4'te sunulmuştur.

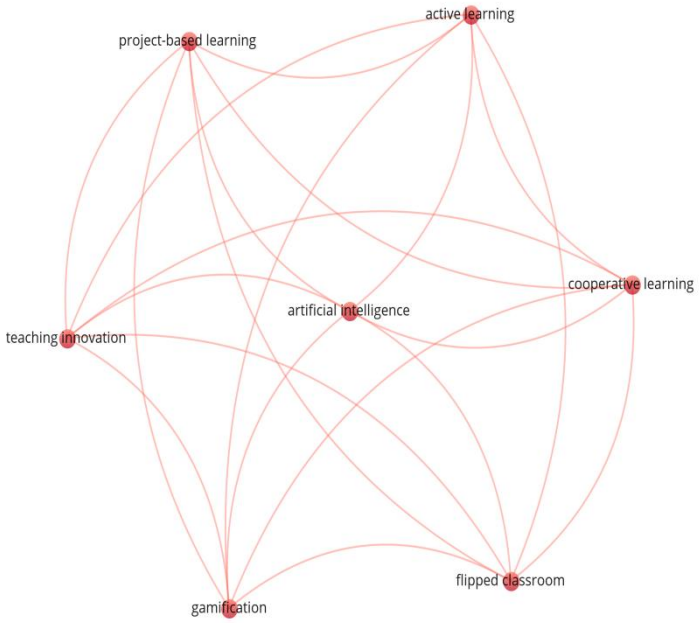

Grafik 4. Finansal Tablolar Analizi Dersi Bağlamında Yapay Zekâ Odaklı Olarak Birlikte Geçen Terimlerin Ağ Haritası

Finansal tablolar analizi dersi özelinde yapay zekânın; "hikâyeleştirme/oyunlaştırma", "proje temelli öğrenme", "tersine çevrilmiş sınıf", "aktif öğrenme" ve "ortaklaşa öğrenme" ifadeleri ile bağlantılı olduğu görülmüştür.

"Finansal Analiz Dersi" ve "Finansal Tablolar Analizi Dersi" kapsamındaki ilgili bulguların, yayın sayısındaki farka rağmen, aynı olduğu anlaşılmıştır. Buna göre, eğitim kapsamında aynı yaklaşımlar öne çıkmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

"Finansal analiz" ve "yapay zekâ" anahtar kelimeleriyle 2.577 yayına ulaşılmıştır. Yayınların özellikle son yıllarda belirgin biçimde arttığı ve Çin'in 479 yayınla en fazla yayın yapan ülke olduğu görülmektedir. Dergiler arasında Sustainability (65), IEEE Access (55) ve Expert Systems with Applications (45) öne çıkarken, ağ haritasında yapay zekânın "büyük veri", "veri modelleri", "veri analizi", "tahmin modelleri", "tahmin", "risk yönetimi", "optimizasyon", "doğruluk", "verimlilik", "karar verme" ve "karar destek sistemleri" gibi kavramlarla bağlantılı olduğu belirlenmiştir.

"Finansal analiz dersi" ve "yapay zekâ" taramasında 32 yayına ulaşılmıştır. Yayın sayıları ülkelere göre değerlendirildiğinde, ABD 7 yayınla ilk sırada yer alırken, Çin ve Kanada beşer, Ukrayna ise 4 yayınla öne çıkmaktadır. Ağ haritasında yapay zekânın "hikâyeleştirme/oyunlaştırma", "proje temelli öğrenme", "tersine çevrilmiş sınıf", "aktif öğrenme" ve "ortaklaşa öğrenme" ile bağlantılı olduğu görülmüştür.

"Finansal tablolar analizi" ve "yapay zekâ" anahtar kelimeleriyle 57 yayına ulaşılmıştır. Ülke bazında Çin 13, ABD 7 ve Malezya 5 yayınla öne çıkmış, dergi bazında ise IEEE Access 3 yayınla ilk sırada yer almıştır. Ağ haritasında "veri modelleri", "veri analizi", "tahmin modelleri", "tahmin", "doğruluk", "verimlilik" ve "karar verme" kavramlarının öne çıkması, finansal analiz bulgularıyla büyük ölçüde paralel bir yapı bulunduğunu göstermektedir.

"Finansal tablolar analizi dersi" ve "yapay zekâ" taramasında yalnızca 1 yayına ulaşılmış ve bu yayının Educade dergisinde yayımlandığı belirlenmiştir. Buna karşın ağ haritasında, finansal analiz dersi bulgularıyla aynı biçimde, "hikâyeleştirme/oyunlaştırma", "proje temelli öğrenme", "tersine çevrilmiş sınıf", "aktif öğrenme" ve "ortaklaşa öğrenme" kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla yayın sayısındaki belirgin farka rağmen, eğitim bağlamında aynı yaklaşımlar öne çıkmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular, finans alanında yapay zekâ uygulamalarını bibliyometrik açıdan ele alan benzer çalışmalarla genel olarak uyumludur (Chen vd., 2023; Öndeş ve Barakalı, 2025; Pattnaik vd., 2024). Bu çalışmanın özgün katkısı, genel olarak finans veya finansal hizmetler alanındaki yapay zekâ uygulamalarını ele alan çalışmalardan farklı olarak, finansal analize ve özellikle "Finansal Tablolar Analizi" dersine odaklanması ve konuyu muhasebe eğitimi bağlamında değerlendirmesidir. Böylece çalışma, yapay zekânın finansal analizdeki kullanımına ilişkin literatürün genel görünümünü ortaya koymasının yanı sıra, söz konusu teknolojilerin "Finansal Tablolar Analizi" dersinin öğretim süreciyle nasıl ilişkilendirilebileceğine yönelik bibliyometrik bir çerçeve sunarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Muhasebe alanının, bir sosyal bilim olarak hem sayısal hem de sözel yönleri vardır. Araştırma ve analiz süreçleri çoğunlukla önce analiz öncesi (sözel), sonra analiz (sayısal), sonra analiz sonrası (sözel) aşamaları ile ilerlemektedir. Dolayısıyla, muhasebe alanındaki araştırma ve analiz süreçlerinde YZ teknolojileri kullanırken de genellikle bu sıranın takip edilmesi gerektiği ifade edilebilir. Buna göre; analiz öncesi, analiz ve analiz sonrası aşamalar ayrı ayrı ele alınmalı ve YZ ile sürekli etkileşim halinde adım adım ilerlenmelidir. Araştırma ve analiz sürecindeki söz konusu aşamalardan birisi tamamlanmadan diğerine geçilmesi halinde, sürecin kontrolden çıkması ve istenen sonuçlara ulaşılamaması kaçınılmaz hale gelmektedir. Mevcut teknolojilerde sayısal ve sözel ayrımı belirginken (Excel ve Word ayrımı gibi), YZ teknolojilerinin yetkinlikleri nedeniyle bu ayrımdaki belirginlik azalabilmektedir. Bu nedenle, YZ kullanımı esnasında sayısal ve sözel ayrımının bilinçli ve odaklı bir biçimde kullanıcı tarafından yapılması ve adım adım ilerlenmesi, sürecin başarıya ulaşabilmesi açısından önemlidir.

Dolayısıyla, finansal analizde ve muhasebe eğitiminde YZ teknolojilerinin kullanılmasındaki temel faydanın, sözel bilgiye erişim ve sayısal analiz açısından kullanıcıya kolaylık ve etkileşimsel destek sağlaması olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda YZ teknolojileri ilgili süreçlerin verimini artırmaya odaklı olup, amacın belirlenmesinde, genel akışta ve nihai sonuçta karar hep kullanıcıdadır. Sorumlu ve etik kullanım ise, YZ teknolojilerinden gerçek anlamda bir fayda sağlanabilmesi açısından önemlidir.

"Finansal Tablolar Analizi" dersi özelinde muhasebe eğitiminde, YZ desteğiyle görsel içerikler oluşturulabilir ve konular vak'a benzeri hikayeleştirme/oyunlaştırmalarla anlatılabilir. Diğer yandan, düzenli olarak YZ kullanımını teşvik edici kısa ödevler verilebilir. Öğrencilerin YZ kullanımında adım adım ilerlemesi ve YZ ile oluşturacakları içerikleri mümkün olduğunca kısa tutması ideal olabilir. Bu kapsamda, tek bir büyük ödevin, üç veya daha fazla kısa ödev halinde (önce sözel içerikli bir ön hazırlık ödevi, sonra sayısal bir analiz ödevi, sonra sözel bir bulgu yorumlama ödevi vb.) hazırlanması gibi yaklaşımlar da olabilir. Öğrencilerin adım adım ilerleyerek kısa içerikler hazırlaması hem konulara ilgiyi artırarak öğrenmeyi kolaylaştırabilir hem de YZ'nin sağladığı sözel bilgi edinme ve sayısal analiz kolaylıklarının araştırma ve analizlerde nasıl etkin kullanılabileceğine dair farkındalık oluşturabilir.

Finansal analiz bilgisi ve yetkinliği, muhasebe eğitimi kapsamındaki en değerli kazanımlardandır. Finansal karar verme sürecinin özünde insan yargısı, sektör bilgisi, bağlamsal yorumlama ve stratejik değerlendirme yer almaktadır. YZ, etik tasarım ve sorumluluk temelinde, dijitalleşmiş sözel bilgilerle ve sayısal analiz araçlarıyla doğrudan ve anlık etkileşim imkânı sunarak finans ve muhasebe uzmanlığını tamamlayan ve karar kalitesini artıran bir karar destek mekanizması olarak kullanılmalıdır.

Bu araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Araştırmada bağlam olarak sadece finansal analize ve finansal tablolar analizine odaklanılmış olması araştırmanın bir kısıtı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca araştırmada yalnızca WoS Core Collection veri tabanında yer alan yayınlara odaklanılmıştır. Anahtar kelimeler çeşitlendirilerek ve farklı veri tabanları kullanılarak benzer araştırmalar yapılabilir. Farklı araştırma yöntemleri kullanılan, uygulamalı ve ampirik çalışmaların artırılmasına da ihtiyaç bulunmaktadır.

Sonuç olarak; YZ teknolojilerinin, finans ve muhasebe uzmanlığını tamamlayan bir karar destek mekanizması olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Eğitimde; hikâyeleştirme/oyunlaştırma, proje temelli öğrenme ve

öğrencilerin ders içeriklerini teknoloji kullanımıyla sınıf dışında öğrenip sınıfta ise içeriklere dayalı ödevler, uygulamalar ve aktiviteler yapılmasını ifade eden "tersine çevrilmiş sınıf" benzeri eğitim modelleri kullanılabilir. YZ teknolojilerinin kullanımı, adım adım ilerlenmesi ve her adımda YZ ile etkileşim halinde olunması durumunda etkin olabilecektir. Ancak, bütün kararlarda sorumluluğun kullanıcıda olduğunu ve YZ'nin duygusal çağrışımları olabilecek görsel ve sözel taklitler yapabileceğini unutmamak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. (2025). Türkiye Muhasebe Standartlarına Toplu Bakış. M. Karakaya, G. Kurt, B. Marşap, & S. Çil Koçyiğit (Ed.), *KGK Hesap Planı Kullanımlı Teori ve Uygulama Örnekleri ile Türkiye Finansal Raporlama Standartları* İçinde (ss. 3-15). Gazi Kitabevi.

Akdoğan, N., & Tenker, N. (2001). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri.* Gazi Kitabevi.

Aksoy, T., & Şahin, I. (2015). Belirsizlik Altında Karar Alma: Geleneksel ve Modern Yaklaşımlar. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 1-28.

Aşkun, V. (2024). Chatgpt Gibi Üretken Yapay Zekâlar ile İnsan Kaynakları Yönetimi Etkileşimi: Daha Fazla Çalışma İçin Görüşler ve Yollar. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics, 19*(2), 679-699.

Balsarı, Ç., Sayar, A. R. Z., & Dalkılıç, A. F. (2018). E-dönüşüm Işığında Çağdaş Muhasebeciden Beklenen Yetkinliklerin Muhasebe Eğitimi Kapsamında Tasarlanması. *Muhasebe ve Denetime Bakış, 17*(53), 115-126.

Chen, X.-Q., Ma, C.-Q., Ren, Y.-S., Lei, Y.-T., Huynh, N. Q. A., & Narayan, S. (2023). Explainable Artificial Intelligence in Finance: A Bibliometric Review. *Finance Research Letters, 56*, 104145.

Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly, 13*(3), 319-340.

Derdiyok, T., Ünal, S., & Doğru, Ç. (2023). ChatGPT'nin Şirketlerin Mali Durumunu Tespit Yeteneği. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(23), 6-20.

Gedik, Y. (2025). Finans Sektöründe Yapay Zekâ: Avantajlar, Zorluklar ve Stratejiler Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Journal of Economics and Research, 6*(1), 59-78.

Gümüş, E., Medetoğlu, B., & Tutar, S. (2020). Finans ve Bankacılık Sisteminde Yapay Zekâ Kullanımı: Kullanıcılar Üzerine Bir Uygulama. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi, 3*(1), 28-53.

Gümüş, C., Fındıklı, S., & Saygın, E.P. (2023). Behavioral Intentions of Customers Under the Technology Acceptance Model (TAM): Example of Migros Jet Kasa. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, 12*(3), 1874-1903.

Kaymaz, Ö., Kaymaz, Ö., & Sayar, A. R. Z. (2015). *Corporate Financial Reporting and Performance: A New Approach*. Palgrave Macmillan.

Kim, Y., Baik, B., & Cho, D. (2016). Detecting Financial Misstatements with Cost-Sensitive Learning. *Expert Systems With Applications, 62*, 32–43.

McCarthy, J., Minsky, M. L., Rochester, N., & Shannon, C. E. (2006). A Proposal for the Dartmouth Summer Research Project on Artificial Intelligence, August 31, 1955. *AI Magazine, 27*(4), 12-14.

Nguyen, T. H. L., & Pham, T. T. T. (2025). Factors Affecting Auditors' Intention to Use Artificial Intelligence in Financial Statement Audits: Empirical Evidence from Vietnam. *Salud, Ciencia y Tecnología, 5*, 2364.

Niszczota, P., & Kaszás, D. (2020). Robo-Investment Aversion. *Plos One, 15*(7), e0235881.

Öndeş, T., & Barakalı, O. C. (2025). Finans Alanında Yapay Zekâ Uygulamalarına İlişkin Bibliyometrik Bir Analiz. *Gümüşhane Sosyal Bilimler Dergisi, 16*(2), 748-761.

Paas, F., Renkl, A., & Sweller, J. (2010). Cognitive Load Theory and Instructional Design: Recent Developments. *Educational Psychologist, 38*(1), 1–4.

Pattnaik, D., Ray, S., & Raman, R. (2024). Applications Of Artificial Intelligence and Machine Learning in the Financial Services Sector: A Bibliometric Review. *Heliyon, 10*(1), e23492.

Sayar, A. R. Z., & Ergüden, E. (2016). Son Düzenleme ve Gelişmeler Kapsamında Değişecek ve Yenilenecek Bağımsız Denetçi Raporları. *Muhasebe ve Denetime Bakış, 16*(48), 85-98.

Sayar, A. R. Z., Kaymaz, O., & Alp, A. (2010). The Effect of the Transparency Level of the ISE-Listed Banks on Liquidity. *Istanbul Stock Exchange Review, 12*(45), 27-58.

Sayar, A. R. Z., & Tokdemir, M. C. (2018). Does Mandatory Integrated Reporting Affect Stock Prices? An Empirical Study on the Johannesburg Stock Exchange. *Journal of Research in Business, 3*(2), 133-149.

Sweller, J. (1988). Cognitive Load During Problem Solving: Effects On Learning. *Cognitive Science, 12*(2), 257–285.

Tokur, Ö., Yüksel, O., Ergüden, E., & Sayar, A. R. Z. (2014). Bilgi Sistemleri Denetimi, Vergi Denetimlerinde Uygulanabilecek Bilgi Sistemleri Denetimleri ve Uygulamaları - Bilgi Sistem Denetimlerinin Meslek Mensuplarının Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 7*(2), 37-62.

Tümer, T., & Sayar, A. R. Z. (2024a). Does Sustainability Level Affect the Profitability Ratios of Publicly Listed Energy Companies? A Research on BIST Electricity Index. *Journal of Business Academy, 5*(4), 260-291.

Tümer, T., & Sayar, A. R. Z. (2024b). The Effect of Integrated Reporting on the Stock Prices of Publicly Held Banks: An Application in Borsa Istanbul. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 27*(2), 588-596.

Tümer, T., & Sayar, A. R. Z. (2026). Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik İlkelerine Uyum Düzeyinin Kazanç ve Hisse Başına Kazanca Etkisi: BİST Likit Endekslerindeki İşletmeler Üzerine Bir Deneme. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi, 75*, 1-16.

Wharton Executive Education. (2013). *Do You Speak the Language of Business?*. https://executiveeducation.wharton.upenn.edu/thought-leadership/wharton-at-work/2013/07/language-of-business

Yıldız, A. (2022). Finans Alanında Yapay Zekâ Teknolojisinin Kullanımı: Sistematik Literatür İncelemesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 52*, 47-66.

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ
JOURNAL OF BUSINESS ACADEMY
2026, 7(3), 179-186
https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1688

Kâr Payı Avansının TFRS 1 ve TFRS 10 Kapsamında Değerlendirilmesi: İlk Uygulama ve Konsolidasyon Açısından Bir İnceleme

Assessment of Dividend Advances under IFRS 1 and IFRS 10: A Review from the Perspective of Initial Application and Consolidation

Ali ÖZBEK [a]

[a] İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, İstanbul, Türkiye.
aozbek@gelisim.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma Türkiye'de uluslararası finansal raporlama standartlarını uygulamakla yükümlü olan işletmeler açısından büyük bir önem ihtiva eden Kâr payı dağıtımının, ülkemizde uygulanan Türkiye finansal raporlama standartlarından olan TFRS 1 ve TFRS 10 standartları çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmesidir. Kâr payı avansı, işletmelerin dönem sonlarında elde ettikleri kârların daha kesinleşmeden önce belirli koşullar altında ortaklarına yapılan kâr dağıtımı olarak görülebilir. Türk vergi mevzuatında ise işletmelerin elde etmiş oldukları kâr paylarının, daha öncesinde kâr payı avansı şeklinde dağıtılması mümkün olmakla beraber; TFRS açısından ele alınan bu durum doğrudan kâr dağıtımı olarak görülmemektedir. Çalışma içerisinde kâr payı avans dağıtımının TFRS 1 ve grup şirketleri bakımından konsolidasyon sürecinde TFRS 10 standardı açısından da bilgi verilmiştir. Çalışmanın özellikle finansal raporlama uygulamalarında kural bazlı yaklaşımların terk edilerek ilke bazlı yaklaşımların kabul edilmesiyle birlikte, kâr payı avans dağıtımının ihtiyatlılık ve gerçeğe uygun sunum ilkeleri doğrultusunda sınıflandırmada ve finansal tabloların güvenilirliğini artırma yolunda önemli katkılar sağlayacağı tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışma işletmelere ve uygulayıcılara, finansal tablolarını oluştururken kâr payı avans uygulamasıyla ilgili önceki muhasebe uygulamalarından kaynaklanan ya da TFRS hükümlerine uyum göstermeyen muhasebe kayıtlarından dolayı yeniden düzenlenmesine ve değerlendirilmesine yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Kâr Payı Avansı, TFRS 1, TFRS 10.

Gönderme Tarihi: 19 Temmuz 2026 **Kabul Tarihi:** 7 Eylül 2026

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

ABSTRACT

This study examines dividend distribution, a crucial aspect for businesses in Turkey obligated to apply international financial reporting standards, within the framework of Turkish Financial Reporting Standards (TFRS 1 and TFRS 10). Advance dividend distribution can be defined as the distribution of profits earned by businesses at the end of a period to their shareholders under certain conditions before the profits are finalized. While Turkish tax legislation allows for the prior distribution of dividends in the form of advance dividends, this is not considered a direct dividend distribution under TFRS. The study also provides information on advance dividend distribution under TFRS 1 and, in the context of consolidation for group companies, under TFRS 10. The study concludes that, particularly with the shift from rule-based to principle-based approaches in financial reporting practices, advance dividend distribution will significantly contribute to classification and increased reliability of financial statements in line with prudence and fair presentation principles. This study also assists businesses and practitioners in readjusting and evaluating their financial statements regarding advance dividend payments, addressing accounting entries that may arise from previous accounting practices or that do not comply with IFRS provisions.

Keywords: Accounting, Advance Dividend, TFRS 1, TFRS 10.

Received: 19 July 2026 **Accepted:** 7 September 2026

Article Classification: Research Article

Önerilen Atıf/Suggested Citation
Özbek, A. (2026). Kâr Payı Avansının TFRS 1 ve TFRS 10 Kapsamında Değerlendirilmesi: İlk Uygulama ve Konsolidasyon Açısından Bir İnceleme, İşletme Akademisi Dergisi, 7 (3), 179-186.

1. GİRİŞ

İşletmelerin ticari nitelikteki faaliyetlerinin devamlılığı ve varlıklarını kaybetmemeleri açısından kârlılık önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kârın ne şekilde elde edildiği, yani işletmelerin ana faaliyet konusuna giren iş ve işlemlerden mi yoksa ana faaliyet konusu dışındaki işlemlerden mi kaynaklandığıda önem arz etmektedir. Bu noktada işletmelerin kârın ortaklara dağıtılmasının ya da işletme içerisinde kalmasınında çeşitli kurallara tabi olduğu aşikâr bir durumdur.

Ülkemizde işletmelerin ihtiyaç duyduğu muhasebe uygulamaları gerçekleştirilirken Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları/Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğleri ve Vergi Kanunları çerçevesinde düzenlemeler yapılmaktadır (Yalçın, 2019: 321). Kâr dağıtımı yapılırken gelişigüzel ya da rastgele değil; Türk Ticaret Kanunu'yla birlikte ilgili yasal mevzuat çerçevesinde yapılması gerektiği ve ilgili işletmelerinde TFRS'ye (Türkiye Finansal Raporlama Standartları) uygun şekilde finansal tablolarını düzenlemek zorunda olduğu bilinen bir durumdur. Ancak uygulamada yaşanan eksikliklerin ya da aksaklıkların giderilmesi gerekmektedir.

Uluslararası alanda işletmelerin gelişimi ve işletmelerin büyümesiyle birlikte finansal raporlamanın önemi hızla artmış, uluslararası finansal raporlamada kural bazlı yaklaşım terkedilerek ilke bazlı yaklaşım kabul edilmiştir. Ülkemizde de uluslarası finansal raporlamanın önemi her geçen gün önemi artmış ve yansıması olarak ülkemizde TFRS (Türkiye Finansal Raporlama Standartları) ortaya çıkmıştır. Ülkemizde vergi mevzuatı açısından kâr payı avansının dağıtımının yapılabilmesi münkün olmakta beraber bu uygulamanın TFRS açısından ele alınması farklı şekilde değerlendirilmesi mümkündür.

Kâr payı avansı, işletmelerin hesap dönemi içerisinde elde etmiş oldukları üç, altı ve dokuz aylık ara dönem mali tablolarda kazanmış oldukları kârlarını genel kurul kararı alınması şartıyla dönem içerisinde dağıtabilecek kâr tutarları olarak ifade edilebilir (Bozdemir, 2017: 15).

Kâr payı avansıyla birlikte işletmeler dönem içerisinde henüz kesinleşmemiş olan dönem kârları üzerinden avans dağıtımı yapılması suretiyle kârlarının bir kısmını daha önceden almış olurlar. Böylece yapılan ödemeler ön kâr ödemesi şeklinde olduğu için TFRS hükümlerince tahakkuk esası ve ihtiyatlılık ilkeleriyle bağlantılıdır. Çalışma kâr payı avansının TFRS 1 ve TFRS 10 standartları çerçevesinde iki önemli kritik standart içerisinde ele alınmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Ülkemizde pay sahiplerinin haklarının korunması bakımından ve ortaklık kâr payından faydalanabilmesi nedeniyle zorunlu yasal düzenlemeler yapılmıştır. Dünyada yaşanan hızlı gelişimler doğrultusunda ülkemizde de ihtiyaçlara cevap verebilmek maksadıyla hazırlanan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile ilk kez Türk hukuku çerçevesinde kâr payı avansı kavramı gündeme getirilmiştir. Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde sunulan kâr payı avansı uygulamasına geçişin temel nedenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Arslanalp, 2013: 1-2):

- Tasarruf mevduatı sahiplerinin fonlarını diğer menkul kıymetlerde ya da bankalarda mevduatlarını değerlendirmeleri,
- Yapılan işin niteliği çerçevesinde elde edilecek kârın hesap döneminin sonunda değil, kârın iş bitiminde ortaklara dağıtılması, (Örneğin inşaat işiyle uğraşan işletmelerde)
- Pay sahiplerinin başka bir geçim kaynağı olmaması durumunda işletmeden örtülü kazanç dağıtımıyla para çekmeleri.

İşletmelerin sürekliliği kavramı gereği işletmelerin kâr elde etmesi bir zorunluluktur. Aksi takdirde işletmelerin sürekliliği tehlike altına girebilir. Ayrıca kâr işletmelerin büyümelerinin, gelişimlerinin ve yatırımlarının temel göstergelerinden birisi olabilir. İşletme ortaklarıda, ortak oldukları pay oranında işletmeden kâr elde etmek, ihtiyaçlarını karşılamak ve geçimlerini sürdürmek isterler. Bu noktada ortaklar kâr dağıtımlarının yapılmasında dönem sonunu beklemeden dönem içinde ara dönemlerde kârın dağıtılması işlemine ''Kâr payı avansı'' denmektedir (Doğan ve Zozik, 2024: 36). İşletmeler kârlarının dağıtımında ya ortaklarına dağıtırlar ya da kendi işletmelerinde alıkoyarlar (Çatıkkaş vd., 2016: 439).

Literatürde kâr payı avansının dağıtılmasıyla ilgili sınırlı çalışmalar bulunmaktadır. Vergi mevzuatı karşısında kâr payı avansının dağıtılmasına ilişkin çalışmalar olmasına rağmen TFRS bağlamında kâr payı avansının dağıtımıyla ilgili sınırlı düzeyde çalışmalar yer almaktadır. Kâr payı avansının dağıtılmasıyla ilgili TFRS kapsamında finansal tabloların sunumuyla ilkeler ve temettülerin muhasebeleştirilmesi kapsamına giren konular yer almakta ve yorumlanmaktadır.

Tablo 1. Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Kâr Payı Avansı Bakımından Uygulama Alanları

TFRS Standartları	**Ana Konu Kapsam Alanları**	**Kâr Payı Avanslarına Olan Etkisinin İncelenmesi**
TFRS 1 (IAS 1)	Mali Tabloların Sunulması	Avans Ödemelerinin Yapılması ve Öz Sermayeden İndirim
TFRS 10 (IFRS 10)	Konsolide Edilmiş Mali Tablolar	Grup İçinde Eliminasyon Etkisinin Gerçekleşmesi ve Azınlık Paylarına Ait Düzenleme
TMS 10 (IAS 10)	Raporlama Döneminden Sonra Gerçekleşen Olaylar	Dönem Kapanışı Sonrası Avans Açıklamasının Sunulması
TMS 32 (IAS 32)	Finansal Araçların Sunulması	Borç ya da Öz Sermaye Şeklinde Sınıflandırmaya Tabi Tutulması
TMS 37 (IAS 37)	Kârşılıkların Ayrılması ve Şartlı Yükümlülüklerin Gerçekleşmesi	Geri Ödemesi Olacak Avans Ödemelerinde İşletmenin Gerekli Kârşılıkları Ayırması

TFRS'nin kâr payı avansına etkileri bakımından ana düzenleme alanları Tablo 1'de gösterilmiştir. Ancak çalışmamızda işletmeler tarafından en sık uygulama alanlarından birisi olan kâr payı avans uygulamasının, işletmelerin TFRS'ye ilk kez geçtiği dönemde TFRS hükümlerine göre nasıl düzeltileceği ve yine kâr payı avansının konsolide finansal tablolar içerisinde TFRS 10'a göre nasıl değerlendirileceği ilgili konular bakımından ele alınmıştır.

3. KÂR PAYI AVANSININ TFRS 1 KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

İşletme kuruluşlarında en temel amaçlardan birisi kâr elde etmektir. İşletmeden kâr elde eden ortaklar bu paydan alabilmek için çeşitli yollara başvururlar. Bunlardan birisi de kâr payı avansıdır (Açar, 2019: 185). Kârın tanımını yapacak olursak; ekonomik bir ilişkinin varlığı nedeniyle elde edilen maddi getirinin maliyetleri aşan kısmı olarak ifade edebiliriz. Kârı, mali kâr ve ticari kâr olarak ikiye ayırmak mümkündür (Ensarioğlu, 2026: 5).

Kâr payı avansının TFRS 1 kapsamında incelenmesinin temel gerekçesi ise; işletmelerin TFRS'ye ilk kez geçiş yaptığı tarihte kâr payı avanslarının mali tablolar içerisinde nasıl sınıflandırılacağı ve ölçüleceğinin belirlenmesi üzerinedir. Başka bir deyişle kâr payı avanslarının ilk geçişte TFRS hükümlerine göre yeniden değerlendirilmesi ve doğru olarak finansal durum tablosunda sunulmasının gereğidir.

İşletmeler daha önceden yapmış oldukları kâr payı avansıyla ilgili muhasebesel kayıt ve işlemlerini TFRS'ye ilk geçiş aşamasında, TFRS hükümlerince yeniden değerlendirmelidir. Bu değerlendirmeyi yaparken TFRS kapsamı içerisinde öz kaynak unsuru mu yoksa varlık ve yükümlülük olarak mı muhasebeleştirileceği belirlenmelidir. Böylece TFRS'ye uygun gerekli değerlendirme ve uygun kayıtların TFRS'ye geçiş tarihinde finansal durum tablosuna yansıtılması gerekmektedir.

Kâr payı, Türk Ticaret Kanunu (TTK) çerçevesinde anonim şirket içerisinde pay sahiplerine tanınan hak olarak görülebilir. Bu hak şirkete katılım yönünde kazanılan en temel mali haklardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Oktay, 2025: 215). Bu pay, işletme genel kurulunca alınan karar doğrultusunda ortaklara dağıtılan tutarlardır (Serder ve Çıplak, 2026: 44). Kâr payı avansı tanım olarak işletmelerin belli bir dönem boyunca elde etmiş oldukları kârlarının, dönem sonu kârının nihai olarak kesinleşmeden öncesinde yaptıkları geçici ödemeler olarak ifade edilebilir. Avans dağıtımı Türk Ticaret Kanunu (TTK) içerisinde belli hüküm ve şartlar dahilinde yer almakta olup önceden dağıtılan kârın, işletmenin dönem sonu kârının kesinleşmesiyle birlikte mahsup edilmesiyle işlem tamamlanmaktadır.

Türkiye finansal raporlama standartlarına göre yapılacak bir ödemenin kâr payı (temettü) olarak kabul edilmesi için şunların olması gerekmektedir:

- Kâr payı dağıtım kararının kesinlik kazanması,
- Dağıtılacak kârın işletmede yer alması ya da mevcut olması.

Avans tanım olarak öndelik olarak ifade edilebilir (TDK, 2026). Bir başka deyişle tahakkuk kesinleşmeden önce önden yapılan geçici ödemeler olarak tanımlanabilir. Kâr payı avansı ise, işletmelerin dönem sonunda elde edeceği kârlarının nihai olarak kesinleşmeden önce bir kısmının paylaştırılması olarak görülebilir. Ancak TFRS açısından kâr payı avansının dağıtılması doğrudan bir kâr dağıtımı olarak yer almaz. Çünkü TFRS açısından kâr payı dağıtım kararının uygulanabilmesi için öncelikle kesinlik kazanması gerekmektedir.

TFRS 1 standardı gereğince finansal raporlama yapacak işletmelerin TFRS'ye ilk geçiş esnasında mali tablolarını gerçeğe uygun, doğru ve güvenilir bir şekilde sunup ortaya koyması gerekmektedir (TFRS1, 2019). Vergi mevzuatı çerçevesinde kâr payı avansı dağıtımı genel olarak öz kaynaklardan mahsup edilmek suretiyle yevmiye kayıtları yapılmaktadır. Ancak TFRS'ye geçiş sürecinde yapılacak bu uygulama yeniden gözden geçirilir ve değerlendirilir.

İşletmelerin TFRS 1 finansal tabloların sunumu standardı kapsamında yapması gerekli düzenlemeler şu şekildedir. İşletmelerin öz sermayeden düşülen meblağın iptalinin sağlanması ve ilgili meblağın ortaklardan alacaklar şeklinde sınıflandırılması daha uygun olacaktır. Bu tür düzeltme işlemleri mali tabloların gerçeğe uygun bir şekilde sunumunun yapılmasına olanak sağlayacaktır.

Geçiş sürecinde kâr payı avansı dağıtılması mali tablolar üzerinde önemli etkiler yaratabilir. Örneğin özsermaye azalabilir ya da işletmenin varlıklarında artışlar meydana gelebilir ya da işletmenin özsermaye kârlılığının yeniden şekillenmesi mümkündür.

Kâr payı avans dağıtım kararının TFRS 1 kapsamında muhaseleştirilmesine ilişkin örnek vaka olayı aşağıda gösterilmiştir.

Örnek Olay: ENBD A.Ş.'nin,Yönetim kurulu toplantısında 2025 yılında Eylül ayını kapsayacak şekilde ilk 9 aylık dönem için 20.000.000 TL tutarında kâr payı avans dağıtımı yönünde karar alınmıştır. Karar doğrultusunda işletme içerisinde avans dağıtımı yapılacaktır (Stopaj oranı %20). Kâr payı avans dağıtımı ile ilgili yevmiye kayıtları Tablo 2 ve Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 2. Yönetim Kurulu Kararının Alındığı Tarihte Yapılacak Yevmiye Kaydı

Hesap Adı	**İlgili Hesabın Açıklaması**	**Borç**	**Alacak**
540 Dağıtılmamış Kârlar	İşletme Kararı Gereğince Öz Sermayeden Düşülmesi	20.000.000	
331 Ortaklara Borçlar	İşletme Brüt Kâr Payı Yük.		20.000.000

Tablo 3. Ortaklara Fiilen Ödemenin Gerçekleşmesinde Yapılacak Yevmiye Kaydı

Hesap Adı	**İlgili Hesabın Açıklaması**	**Borç**	**Alacak**
331 Ortaklara Dağıtılan Avans Kâr Payı	Brüt yükümlülüğün fiilen gerçekleştirilmesi	20.000.000	
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar (Stopaj Vergisi %20)	İlgili stopaj kesintisinin yapılması		4.000.000
102 Bankalar	Net ödemenin yapılması		16.000.000

TFRS 1 uyarınca yapılması gerekli kayıtlarda dipnotlarda dağıtılacak miktar, stopaj vergisi tutarı, karar tarih ve numarası, ödeme tarihide kayıt altına alınır. Çünkü verilecek bilgiler özellikle finansal tablo bilgi

kullanıcılarının kararlarını etkileyebilecek düzeyde olabilir ve bu yüzden işlemlerin finansal tablo bilgi kullanıcıları tarafından doğru anlaşılması gerekmektedir.

4. KÂR PAYI AVANSININ TFRS 10 KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Kâr dağıtımının yapılması ve temettü konusu gerek Türk Ticaret Kanunu gerekse vergi yasaları tarafından önemini her zaman korumayı başarmıştır (Apalı, 2018: 159). İşletmelerin mali tablolarının sunumu belirli dönem faaliyet sonuçlarıyla ilgilidir (Yalçın, 2020: 71-72). Grup şirketlerinin ve çok ortaklı yapıların konsolidasyon işlemleri ve muhaseyle ilgili politikaları işletmeyle ilgilenen taraflar için oldukça önemlidir (Tutar, 2026: 223). Bağlı ortaklık ve ana ortaklıkların sadece ekonomik bir birimmiş gibi raporlama yapılmasına yardımcı olan standart TFRS 10 standardıdır (Üçoğlu ve Fırat, 2019: 84-85). Bu tür toplulukların faaliyetlerinin konsolide edilmek suretiyle ilgili bilgi kullanıcılarına gerekli bilgiler sunulur (Erdem ve Gürbüz, 2020: 208). Birbirleriyle ilişkide olan grup şirketleri arasında grup içerisinde kâr payı avansının dağıtımı, bağlı ortaklığın ödeme yapması ve bu ödemeyi kabul eden ana ortaklık arasındaki ilişki şeklinde oluşur.

Grup içi eliminasyon etkisinde TFRS 10 ''Konsolide Finansal Tablolar'' standardına göre, grup firmaları arasında yapılan kâr payı avans hareketleri, konsolide tablolarda hem borçlar/varlık hem de gider/gelir açısından elimine edilmesi gerekmektedir (TFRS 10, 2018).

Eliminasyon işlemi aşağıdaki durumlarda yapılabilir:

- Ana ortak şirketin, bağlı ortaklığın tamamına sahip olması,
- Ana ortak şirketin, baglı ortaklığa kısmen sahip olması,
- Ara holding şirketler vasıtasıyla yapılan avans dağıtımları.

TFRS 10 standardı kapsamında bağlı ortaklıktan ana ortaklığa kâr payı avans ödemesine ilişkin örnek vaka olayı aşağıda gösterilmiştir. Örnek vaka olaylarına ilişkin muhasebesel yevmiye kayıtları Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7'de yer almaktadır.

Örnek Olay: ENBD Holding A.Ş. (Ana Ortaklık), KYK Tekstil Sanayi A.Ş. bağlı ortaklığının hissesinin tamamına sahiptir. KYK Tekstil Sanayi A.Ş., ara dönem mali tablolarında var olan 20.000.000 TL kârından ENBD Holding'e 5.000.000 TL tutarinda kâr payı avans ödemesini gerçekleştirmiştir.

Tablo 4. KYK Tekstil Sanayi A.Ş'nin Yapacağı Yevmiye Kayıtları

Hesap Adı	İlgili Hesabın Açıklaması	Borç	Alacak
540 Dağıtılmamış Kârlar	Avans dağıtımının özsermayeye etkisi	5.000.000	
336 Grup İçi Borçlar	Holding'e borçlanma yapılması		5.000.000
(Ödeme Yapılınca)			
336 Grup İçi Borçlar	Borcun Ödenmesi Hali	5.000.000	
102 Bankalar Hesabı	Transferin Yapılması		5.000.000

Tablo 5. ENBD Holding A.Ş'nin (Ana Ortaklık) Yapacağı Yevmiye Kaydı

Hesap Adı	İlgili Hesabın Açıklaması	Borç	Alacak
102 Bankalar Hesabı/136 Diğer Alacaklar	Avans Alacağı	5.000.000	
640 İştiraklerden Temettü Gelirleri	Tahakkuku Yapılmış Gelir		5.000.000

Tablo 6. Konsolide Tablolarda Eliminasyon Kayıtlarının Yapılması

Hesap Adı	İlgili Hesabın Açıklaması	Borç	Alacak
640 İştirak Gelirleri (Ana Ortaklık)	Grup İçi Gelirin Elimine Edilmesi	5.000.000	
540 Dağıtılmamış Kârlar (Bağlı Ortaklık)	Grup İçi Öz Sermaye Etkisinin Elimine Edilmesi		5.000.000

TFRS 10 standardı kapsamında kısmi kontrollü bağlı ortaklığın kâr payı avans ödemesi hesaplamasına ilişkin örnek vaka olayı aşağıda gösterilmiştir.

Örnek Olay: ENBD Holding A.Ş. (Ana Ortaklık), FSM Enerji A.Ş. bağlı ortaklığının %80 hissesine sahiptir. Kalan %20'lik pay azınlık paylarından oluşmaktadır. FSM Enerji A.Ş, toplam 1.000.000 TL kâr payı avans dağıtımı gerçekleştirmiştir.

Tablo 7. Kısmi Kontrollü Bağlı Ortaklığın Avans Kâr Payı Kayıtlarının Hesaplanması

Kalem	Toplam	Ana Ortaklık (%80)	Azınlık Payı (%20)
Kâr Payı Avans Tutarı	1.000.000 TL	800.000 TL	200.000 TL
Konsolide Elimine Edilen Tutar	800.000 TL	800.000 TL (Gelir Eliminesi)	-------
Azınlık Payı Etkisinde Kalan Tutar	200.000 TL	-------	200.000 TL

Azınlık paylarına ait 200.000 TL'lik avans, konsolide özkaynaklar tablosunda gösterilmesi gerekmektedir. Kâr payı avansının TFRS 10 standardı gereğince konsolidasyon sürecinde şu işlemler yapılmaktadır. İşlemde ya grup içi işlemler yoluyla elimine edilir ya da kâr payı avansları değerlendirilir. Bir başka yol ise; ödenecek temettüler ve ortaklardan alacaklar hesabı karşılıklı olarak kaydedilir ve grup içerisinde gelir ya da gider unsuru bakımından hiçbir şey oluşmaz.

Vergi Usul Kanunu'na bağlı olarak kâr payı avansı hesaplarda temettü olarak kayıt altına alınmışsa; bu durum karşısında öncelikli olarak kayıt altına alınan bu temettü tutarları TFRS'ye uygun olarak yeniden düzenlenir ve konsolidasyon eliminasyonu gerçekleştirilir.

5. SONUÇ

Son yıllarda tüm dünyada etki alanı içerisine alan teknolojik ve finansal gelişmeler işletmelere kriz ve risklerin yanında fırsatlarıda yanında beraber getirmektedir (Kınalı ve Ceran, 2025: 752). Ülkemizde irili ufaklı ve büyük olmak üzere pek çok işletme bulunmaktadır. İşletmelerin sahip oldukları mali bilgilerin doğru,

güvenilir, hatasız ve anlaşılabilir olması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca işletmelerin sunmuş oldukları finansal bilgilerin ihtiyaca uygun olmasının yanı sıra açıklamaya çalıştığı hususların gerçeği yansıtması beklenmektedir (Erdoğan ve Benek, 2017: 204).

İşletmelerin geçmiş yıllarda yapmış oldukları hatalı sınıflandırmalar TFRS 1 ile düzeltilmekte iken; grup içi işlemlerin mali tablolar üzerindeki etkisini TFRS 10 yok etmektedir. Böylece mali tabloların karşılaştırılabilirliğinin yanında doğruluğuda artmaktadır.

Kâr payı avansının TFRS 1 ve TFRS 10 kapsamında karşılaştırmalı analizi Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8. Kâr Payı Avansının TFRS 1 ve TFRS 10 Kapsamında Karşılaştırmalı Analizi

Ana Kriter	**TFRS 1 Etkisi**	**TFRS 10 Etkisi**
Hedef	Geçiş Düzeltme Etkisi	Konsalidasyon Etkisi
Kâr Payı Avansı	Yeniden Düzenleme Sınıflandırma	Grup İçi Elimine Etkisi
Finansal Etkisi	Öz Sermayenin Düzenlenmesi	Grup İçi Etkilerin Minimize Edilmesi
Muhasebe Yaklaşımı	Kayıtların Geçmişe Dönük Düzeltme Kayıtlarının Yapılması	Kayıtların Geleceğe Dönük Elimine Edilmesi

Kâr payı avansı, Türk vergi mevzuatında yaygın bir uygulama alanı bulmakla birlikte TFRS kapsamında doğrudan bir kâr dağıtımı olarak kabul edilmemektedir. Ancak kâr payı avans dağıtımı işletmeler açısından hem mali tablolara kaydedilmesinde hem de konsolide raporlama açısından dikkat edilmesi gereken işlemlerden birisidir.

TFRS 1 standardı açısından kâr payı avans dağıtımı özsermayeden yapılan bir azalış işlemi olarak ele alınabilir ancak doğrudan gelir tablosuyla bu durumu ilişkilendirmek standarda uygun bir yaklaşım değildir.

TFRS 10 standardı açısından grup içi kâr payı avans tutarları, konsolide tablolar içerisinde hem borçlar-varlık hem de gider-gelir bakımından elimine edilmesinin gerekli olduğu ve bununla birlikte azınlık payları bulunmaktaysa bu durumda ayrıca belirtilip kayıt altına alınması gerekmektedir.

Bu çalışmada ulaşılan temel sonuçlar şunlardır:

- Her kâr payı avansı TFRS 1 kapsamında geriye dönük düzeltilir.
- TFRS 10 kapsamında ise grup içi işlemler elimine edilmelidir.
- TFRS yaklaşımı, finansal tabloların gerçeğe uygun sunumunu güçlendirmelidir.

Netice olarak TFRS 1, ilk geçişte işletmelerin finansal tablolarının hazırlanması sırasında önceki muhasebe uygulamalarından kaynaklanan ve TFRS hükümleriyle uyumlu olmayan kâr payı avansına ilişkin olarak kayıtların yeniden düzeltilmesine ve değerlendirilmesine yardımcı olur. TFRS uygulamaları kâr payı avansı gibi işlemlerin daha ihtiyatlı ve şeffaf bir şekilde raporlanmasını sağlamaktadır. Muhasebe meslek mensupları ile ilgili mali tabloların sunumundan sorumlu olan kişiler TFRS 1 açısından kâr payı avans dağıtımı hususunda özkaynakların azaltımı noktasında, TFRS 10 açısından da konsolidasyon eliminasyonuna ilaveten azınlık paylarının ayrımı noktasında gerekli bilgi, donanıma sahip ve gerçeğe uygun sunum yapmalıdır. Böylece işletmelerin mali tablolarının gerçeğe uygun doğru sunum ve sınıflandırmanın yapılması işletmenin mali tablo kullanıcıları olan iç ve dış paydaşların kararlarını daha pozitif yönde etkileyebilecektir.

KAYNAKÇA

Açar, F. (2019). Halka Açık Şirketlerde Kâr Payı Avansının Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm, 29*, 185-192.

Apalı, İ. (2018). Sermaye Şirketlerinde Kâr Payı Avansı Dağıtımı Uygulaması Hakkında Türk Ticaret Kanunu ve Kurumlar Vergisi, Gelir Vergisi ile İlgili Esaslar. *Mali Çözüm Dergisi, 28*, 159-169.

Arslanalp, H. (2013). *Kâr Payı Avansı Dağıtımı.* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bozdemir, E. (2017). Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım İşlerinde Kâr Payı Avansı Dağıtımı ve Bazı Özellikli Durumlar. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 10*(2), 13-32.

Çatıkkaş, Ö., Çelikdemir, N. Ç. ve Yatbaz, A. (2016). Kâr Payı Avansı Dağıtımında Vergisel Boyut ve Muhasebeleştirme: Örnek Uygulama. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 12*(45), 439-461.

Doğan, Z. ve Zozik, A. (2024). Kâr Payı Avansı Dağıtımının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Öneriler. *Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi, 4*(2), 36-51.

Ensarioğlu, V. C. (2026). Sermaye Şirketlerinde Ortaklara Kâr Dağıtımı-Huzur Hakkı-Borç Verilmesi İşlemlerinin Vergisel Riskleri. *İzmir Dayanışma, 9*, 1-8.

Erdem, B. ve Gürbüz, G. (2020). TFRS-10 Konsolide Finansal Tablolar Standardına Göre Kontrol Gücündeki Değişimin Ampirik Analizi: Borsa İstanbul'da İşlem Gören Holding Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. *Beykoz Akademi Dergisi, 8*(1), 208-222. doi:https://doi.org/10.14514/byk.m.26515393.2020.8/1.208-222.

Erdoğan, M. ve Benek, A. (2017). Diğer Alacaklar Hesap Grubunun Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS 1) Göre Açılış Finansal Tablolarına Aktarılması. *Kârabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(1), 203-237.

Kınalı, F. ve Ceran, Y. (2025). TFRS Kapsamında Entegre Rapor Uygunluğunun Finansal Performans Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul'da Yüksek Katma Değerli Firmalar Üzerine Bir Uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 17*(1), 751-769.

Oktay, S. İ. (2025). Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Kâr Payı ve Tasfiye Payı Hakkı. *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11*(2), 215-251. doi:https://izlik.org/JA57LW96PB.

Serder, S. ve Çıplak, D. (2026). Anonim Şirketlerde Kâr Payı Hakkının Talep Edilebilirliğinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* Advanced Online Publication, 43-75. doi:https://doi.org/10.59399/cuhad.1882005.

TFRS 1 . (2019). https://www.kgk.gov.tr/TMSTFRS2019Seti/TFRS/TFRS_1.pdf > [Erişim Tarihi: 05.06.2026].

TFRS 10. (2018). https://www.kgk.gov.tr/TMSTFRS2018Seti/TFRS/TFRS_10_2018.pdf > [Erişim Tarihi: 01.07.2026].

Tutar, S. (2026). Türkiye'de Seçilmiş Şirketlerin Konsolide Finansal Tablolarındaki Raporlama Farklılıkları: TFRS 10, TFRS 12 ve TMS 28 Kapsamında Kârşılaştırma Analizi. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi,* (77), 221-240. doi:https://doi.org/10.55322/mdbakis.1746354.

Üçoğlu, D. ve Fırat, F. Z. (2019). TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar Standardı Kapsamında Grup İçi Satışlarla İlgili Yapılan Eliminasyon İşlemlerinin Ertelenmiş Vergi Etkileri. *Muhasebe ve Denetime Bakış, 19*(57), 83-104.

Yalçın, S. (2019). TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT'de Diğer İşletmelere Yapılan Finansal Araç Yatırımları: Muhasebeleştirme, Değerleme, Sunum ve Açıklamalar. *Alanya Akademik Bakış, 3*(3), 321-341. doi:https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.574167.

Yalçın, Z. (2020). TFRS 10 Standardı Konsolide Finansal Tablolar: Bir Uygulama Örneği. *İzmir YMMO Dergisi, 2*(2), 71-84.

İŞLETME AKADEMİSİ DERGİSİ
JOURNAL OF BUSINESS ACADEMY
2026, 7(3), 187-203
https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1689

Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Faktörlerin Finansal Risk Alma Eğilimine Etkisi

The Impact of Financial Literacy and Behavioral Factors on Financial Risk-Taking Propensity

Lütfiye HAKTANIR [a] **Ali Rıza Zafer SAYAR** [b]

[a] Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Doktora Programı, haktanirll@hotmail.com
[b] İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, İşletme Fakültesi, zsayar@bilkent.edu.tr

ÖZET

Çalışmanın amacı, bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve davranışsal faktörlerinin finansal risk alma eğilimleri üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Veriler kolayda örnekleme yöntemiyle konaklama ve yiyecek sektörü çalışanı 391 katılımcıdan anket tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS ve SmartPLS programları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgular, finansal okuryazarlık ile finansal davranış faktörleri arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Finansal okuryazarlık ile risk alma eğilimi arasında negatif yönlü ilişki tespit edilirken, finansal davranış faktörleri ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Yapısal eşitlik modeli aracılığıyla risk alma eğiliminin açıklanmasında esas belirleyici değişkenin davranışsal finans faktörleri olduğu, bu faktörler arasından en yüksek katkının ise bilişsel yanılsamalar boyutundan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Davranış, Risk Alma Eğilimi

Gönderme Tarihi: 30 Temmuz 2026 **Kabul Tarihi:** 13 Eylül 2026

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the impact of individuals' financial literacy levels and behavioral finance factors on their financial risk-taking propensity. A quantitative research approach with a survey design was utilized in the study. Data were collected via a questionnaire from 391 employees in the accommodation and food services sector, selected through the convenience sampling method. The obtained data were analyzed using SPSS and SmartPLS software. The findings indicate a negative relationship between financial literacy and behavioral financial factors. In addition, a negative relationship was found between financial literacy and financial risk-taking propensity, whereas a positive relationship was identified between behavioral finance factors and financial risk-taking propensity. Through structural equation modeling, behavioral finance factors were revealed to be the primary determinant in explaining risk-taking propensity, with the cognitive illusions dimension providing the highest contribution among these behavioral factors.

Keywords: Financial Literacy, Financial Behavior, Risk-Taking Propensity

Received: 30 July 2026 **Accepted:** 13 September 2026

Article Classification: Research Article

*Bu çalışma, I. Uluslararası Muhasebe, Denetim ve Araştırma Tasarımı Sempozyumu'nda özet bildiri olarak sunulmuştur.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Haktanır L., Sayar, A. R. Z. (2026). Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Faktörlerin Finansal Risk Alma Eğilimine Etkisi, İşletme Akademisi Dergisi, 7 (3), 187-203.

1. GİRİŞ

Değişen ve gelişen dünyada her geçen gün yeni finansal hizmet ve ürünlerin ortaya çıkması bireylerin finansal piyasalara katılımlarını artırmaktadır. Birey ve toplumunun refah düzeyini artırmada belirleyici rol alan finansal bilgi, temel kavramların anlaşılmasından ziyade edinilen bilginin rasyonel kararlarda kullanılabilmesini ifade etmektedir (Kaya ve Kök, 2025). Bireylerin kendi finansal refahlarını sağlayabilmeleri kendi sorumluluklarındadır. Bu nedenle bireylerin finansal bilgi açısından güçlendirilmesi, finansal açıdan karmaşık durumlarda daha etkili yol almalarına katkı sağlar ve böylece daha rekabetçi ve verimli bir pazarın oluşmasını mümkün kılar. Finansal okuryazarlığa sahip bireyler kendi finansal durumlarına yönelik bilinçli kararlar alarak pazarın genel verimliliğine katkı sağlayabilirler (Reddy vd., 2025).

Bireylerin finansal bilgi temelli kararlar alabilmelerinin finansal kaynakların etkin kullanımı ile neticeleneceği ve nihayetinde hedeflenen sürdürülebilir kalkınmaya ulaşılabileceği OECD (2025) raporunda yer alan temel vurgu noktasıdır. Finansal bilgiye sahip olmak, finansal araçları anlayabilme ve amaçlar doğrultusunda kullanabilme becerisi oluşturur. Araçlar, tasarruf, yatırımlar ve borç yönetiminin (Tulcanaza-Prieto vd., 2025) yanı sıra, finansal karar verebilme ve risk yönetimi yapabilme becerileri ve tutumlarını içermektedir. Finansal okuryazarlığın artması finansal istikrarı teşvik ederek, tasarrufların artırılmasını sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında, finansal okuryazarlık ve finansal davranış faktörlerinin bireylerin finansal risk alma eğilimlerine etkileri araştırılmaktadır. Bu doğrultuda amaç, bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin ve bu bilgi ile sergiledikleri finansal davranış eğilimlerinin risk almalarını nasıl etkilediğini inceleyerek davranışsal finans alanına katkı sağlamaktır. Finansal okuryazarlık bireylerin finansal kararlarını şekillendirmektedir. Bireylerin hatalı davranış eğilimlerine karşı iyileştirici bir etki yaratarak, hedefledikleri sonuçlara ulaşmalarında yaşanacak olumsuzluğu önlemesi beklenmektedir. Finansal okuryazarlığın olumsuzlukları ortadan kaldırmasıyla bireyler kararlarını daha rasyonel bir biçimde alabilecek ve daha sağlıklı bir risk değerlendirmesi yapabilecektir. Diğer araştırmalardan farklı olarak finansal okuryazarlık ve finansal davranış eğilimleri alt boyutları ile birlikte bütüncül olarak incelenmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE HİPOTEZ GELİŞTİRME

2.1. Finansal Okuryazarlık

Finansal okuryazarlık üzerine yapılan ilk çalışmalar tasarrufun yetersizliği ve ekonominin kırılganlığı gibi endişelerden kaynaklanmıştır. Kozup ve Hogarth (2008) finansal okuryazarlığın, bireyin kendi ihtiyaç, değer ve amaçlarına yönelik finansal bir kararın avantaj ve dezavantajını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilmesine imkan sağlayan düşünme becerisi olduğunu ifade eder. Finansal okuryazarlık, bireylerin kişisel finans hesaplarını yönetebilmelerine yönelik var olan finansal araçları anlamaları ve kullanmalarını ifade eden becerilerdir (Gomes, 2025).

Dünya genelinde bireylerin sınırlı finansal bilgi düzeylerini artırmak için tasarlanmış finansal eğitim programları uygulaması yaygındır. Lusardi ve Mitchell (2023) çalışmasında bu uygulamaların politika hedeflerine dönüştürülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ülkemizde SPK başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluş toplumun finansal okuryazarlık düzeyini artırmaya yönelik eğitim programları düzenlemektedir (SPK, 2025). Amerika'da yaşayanların finansal okuryazarlık düzeylerini geliştirerek onların refahını artırmak CFPB'nin en temel görevidir (CFPB, 2025). Benzer şekilde Singapur Merkez Bankası (MAS) önderliğinde 2012'de Finansal Okuryazarlık Enstitüsü kurulmuştur (IFL, 2025). Temel finansal bilgi düzeyinde yaşanan iyileşmeler, finansal sistemlerin güçlenmesinde bilginin kritik bir rol oynadığını ve ülkelerin finansal eğitim politikaları tasarlamasının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Yurtkur vd., 2025). Reddy vd. (2025) ve Hidalgo-Mayorga vd. (2025) eğitim programlarının olumlu sonuçlar yarattığını vurgulamıştır.

Hedeflenilen finansal başarıya ulaşabilmek için iyi derecede finansal okuryazarlığa sahip olmak gerekmektedir (Preston ve Wright, 2023; Botha ve New, 2025). Finansal okuryazarlık, toplumun finansal refahının desteklenmesinde hayati önem arz etmekle birlikte dünya çapında artık temel bir yaşam becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır (OECD, 2023). Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin gelişmesi onları güçlendirerek finansal sistem istikrarını desteklemektedir (Berlinger vd., 2025).

Finansal okuryazarlığın yüksek olması yalnızca finansal bilgi faydası sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda bu bilginin kişinin hedeflerine ulaşmasında nasıl kullanılması gerektiğini de şekillendirir (Imawan vd., 2025).

Finansal okuryazarlığın çok yönlü faydaları mevcuttur. Finansal okuryazarlık finansal yatırımlara katılmayı artırırken yeni finansal araçların kullanım maliyetini de azaltmaktadır (Yurtkur vd., 2025). Güçlü finansal beceriye sahip bireyler planlama ve tasarruf konularında daha başarılıdırlar (Klapper vd., 2015). Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal yükümlülüklerini yerine getirebilmelerini sağlamakla birlikte (Atkinson ve Messy, 2012), bireyleri güçlendirerek onları finansal krizlerin ve dolandırıcılığın tehlikelerinden korumaktadır (Imawan, vd., 2025). Finansal okuryazarlık derecesinin düşüklüğü, finansal kırılganlığı artıran borçlanma davranışlarına yol açabilmektedir (Klapper vd., 2013).

2.2. Finansal Davranış

Finansal davranış, para yönetimine ilişkin bireylerin davranışlarını ifade etmektedir (Xiao, 2008). Bu doğrultuda tasarruf, harcama, bütçeleme ve yatırım kararları gibi finansal faaliyetler bireylerin finansal davranışlarının temel göstergeleri arasında yer almaktadır (Tamara ve Maharani, 2024). Geleneksel finans teorileri, bireylerin bilgilerini rasyonel şekilde değerlendirerek faydalarını maksimize edecek kararlar aldıklarını varsaymaktadır (Statman, 1999). Ancak gerçek yaşamda finansal kararların her zaman bu rasyonellik varsayımı çerçevesinde açıklanamadığı görülmektedir. Davranışsal finans, bireylerin rasyonel olmayan davranışlarının altında yatan sebepleri açıklamayı amaçlamaktadır (Leković, 2020). Bireylerin finansal kararları bilişsel önyargılardan, demografik ve sosyoekonomik özelliklerden ve psikolojik faktörlerden etkilenmektedir (Gokhale ve Mittal, 2025). Finansal kararların nihayetinde piyasayı etkilediği bilindiğinden, optimal karar seçenekleri belirlenirken finansal hedeflerin, risk toleransının ve etki edecek başkaca faktörlerin dikkate alınması önemlidir (Mishra, 2024).

Davranışsal finans bakış açısında, finansal kararlarda etkili olan risk kavramı sübjektif nitelikler taşımaktadır. Buna bağlı olarak beklenen riskten çok algılanan riskin önemli olduğu ifade edilmektedir (Saraç ve Kahyaoğlu, 2011; Kubilay ve Bayrakdaroglu, 2016). Bu kapsamda bireylerin finansal karar verme aşamalarında ve riske karşı davranışlarında bilişsel, demografik, duygusal gibi faktörler belirleyici olmaktadır (Akdeniz ve Turan, 2021; Özdemir ve Sakarya, 2025). Bilişsel eğilimler, bireylerin karar verirken bilgi karmaşası yaşama olasılıklarını en aza indirmeyi vurgularken; duygusal davranış eğilimleri ise, bireylerin daha az kayıp yaşama çabalarını ortaya koymaktadır (İpek ve Mandacı, 2025). Bilgi karmaşası riski bireylerin okuryazarlık düzeylerindeki bilgi ve becerileriyle bağlantılıdır. Bireylerin daha az kayıp yaşama çabaları finansal okuryazarlık düzeyinin artması sonucu risk alma eğilimlerinin mantıklı düzeyde olmasına paralel olarak gerçekleşebilmektedir (Xiao, 2016). Davranışsal eğilimlerin yatırım kararlarıyla ilişkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar, bireylerin karar süreçlerinde yalnızca finansal göstergeler aracılığıyla değerlendirilme yapılmasının yetersiz kalabileceğine işaret etmektedir. Bu çerçevede finansal davranış, bireylerin sahip olduğu finansal bilginin davranışsal ve psikolojik faktörlerle etkileşimi neticesinde gelişen çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirilebilir.

2.3. Finansal Risk

Risk, bireylerin karlılık başta olmak üzere hedeflerine ulaşmalarını etkileyecek potansiyele sahip öngörülemeyen olayları ifade etmektedir (Barre, 2024). Finansal risk, bireyin finansal karar verme aşamasında kabul edeceği maksimum düzeydeki belirsizlik miktarını belirten öznel bir standardı tanımlamaktadır (Bayar vd., 2020). Risk alma eğilimi bireylerin yatırım kararlarını etkileyen ve piyasada yaşanan belirsizliklere karşı tepkilerini şekillendiren temel stratejidir (Çavuş ve Baraz, 2025). Risk toleransı farklı seviyede olan bireylerin finansal bir karar alırken farklı davranmaları olasıdır; yüksek risk toleransına sahip olanların daha agresif kararlar alması beklenmektedir (Boyer, 2006).

Bireylerin risk alma eğilimlerinin sosyal (Renn ve Rohrmann, 2013), bilişsel (Simon ve Houghton, 2003; Boyer, 2006) ve duygusal (Lerner ve Li, 2015) faktörlerden etkilendiği bilinmektedir. Benzer şekilde Boyer (2006) çalışmasında bireylerin risk alma eğilimlerinin bilişsel beceriler, duygusal eğilimler ve sosyo-kültürel çevre tarafından şekillendiğini ifade etmiştir. Risk altındaki bireylerin karar verme süreçleri beklenen fayda teorisi çerçevesinde açıklanmaktadır (von Neumann ve Morgenstern, 1953). Beklenen fayda, bireylerin riskli bir durumla karşı karşıya kaldıklarında en iyi seçeneğin tespiti için kullanılmaktadır (Kıroğlu ve Arıca, 2025). Risk altında seçim için normatif temel oluşturan beklenen fayda, bireylerin beklenen en yüksek sonuçlara sahip seçenekleri seçmelerini vurgulamaktadır. Beklenen fayda doğrultusunda bakıldığında risk tercihi, bir

kişinin seçimlerinin altında yattığı varsayılan fayda fonksiyonuna yönelik risk tutumları olarak işlevselleştirilmektedir (Grable, 2016).

Bireylerde oluşan bu risk algı ve tutumu yalnızca bir eğilim değil, kazancı maksimize ederek kayıpları en aza indirecek risk yönetim stratejilerinin oluşturulmasının da belirleyicisidir. Rahman (2016) risk yönetimini, çeşitli risk durumlarını kabul etmek, belirlemek, ölçmek, önceliklendirmek ve kullanmak olarak tanımlarken; Barre (2024) hedefleri etkileyebilecek çeşitli risklerin tanınması, bu risklerin finansal sonuçlarının değerlendirilmesi ve risklerin potansiyel tehditlerinin azaltılması için olası kontrolleri düşünmeye yönelik kapsamlı bir süreç olarak tanımlamaktadır.

2.4. Kavramlar Arası İlişkiler

Finansal okuryazarlık ile davranışsal finans eğilimleri, bireylerin finansal kararlarını açıklayan ancak farklı mekanizmalara dayanan iki kavramsal yapıdır. Finansal okuryazarlık, bireyin finansal bilgiyi anlama, değerlendirme ve karar süreçlerinde kullanabilme kapasitesini ifade ederken (Gomes, 2025); davranışsal finans eğilimleri, finansal kararların bilişsel yanlılıklar, psikolojik eğilimler ve sosyal etkiler nedeniyle rasyonel karar verme varsayımlarından sapabileceğini açıklamaktadır (Özdemir ve Sakarya, 2025). Finansal okuryazarlık daha çok bireyin bilgi temelli değerlendirme kapasitesine odaklanırken, davranışsal finans bu değerlendirme sürecini etkileyebilen bilişsel ve davranışsal faktörleri işaret etmektedir (Darwish, 2025). Bu ilişki, sınırlı rasyonellik (Simon, 1955) yaklaşımı çerçevesinde açıklanabilir.

Sınırlı rasyonellik yaklaşımı, bireylerin tam rasyonel hareket edemediğini; alınan finansal kararların sahip olunan bilgi ve bu bilgiyi işleme kapasitelerinin sınırları altında şekillendiğini ifade etmektedir (Gigerenzer ve Selten, 2001). Finansal okuryazarlık ile ulaşılan bilgi ve değerlendirme kapasitesi bireylerin finansal seçenekleri daha bilinçli biçimde değerlendirmesine, kararlarının olası sonuçlarına yönelik öngörülerin gelişmesine ve seçeneklere daha eleştirel yaklaşmasına yardımcı olabilir. Bu çerçevede finansal okuryazarlık, bireylerin finansal bilgi kapasitesini güçlendirerek finansal karar ve davranışlarının daha bilinçli şekillenmesiyle ilişkilendirilebilir. Finansal okuryazarlığa sahip bireylerin temel finansal kavramlara ilişkin bilgi sahibi olması, aynı zamanda kişisel finans yönetimi becerisi ve yatırım konularında finansal karar alabilme yetisine de sahip olması beklenmektedir (Atkinson ve Messy, 2012). Yüksek finansal okuryazarlığın davranışsal yanlılıkları tamamen ortadan kaldıramayacağı bilinmekle birlikte, bu eğilimlerin finansal kararlar üzerindeki ağırlığının azalmasına katkı sağlayacağı beklenmektedir. Literatürde bu katkı beklentisini destekleyen çalışmalar mevcuttur (Liu, 2025; Gunawan vd., 2025). Oluşan bu teorik çerçeve, araştırmanın ilk ana hipotezini oluşturmaktadır:

H1: Finansal okuryazarlık ile davranışsal finans faktörleri arasında negatif yönlü bir ilişki vardır

Finansal okuryazarlık ile finansal risk alma eğilimi arasındaki ilişki, bireylerin finansal kararlarında bilgiyi değerlendirme biçimleri ve belirsizliği yorumlama kapasiteleri üzerinden açıklanabilir. Finansal okuryazarlık, finansal bilgiye sahip olmanın yanında, bu bilginin finansal seçeneklere ilişkin değerlendirmelerde ve muhtemel sonuçların öngörülmesinde kullanılmasını da kapsamaktadır (Tekin, 2016). Bu açıdan finansal okuryazarlık, bireylerin risk ve getiri ilişkisinin daha bilinçli değerlendirilmesine ve belirsizlik içeren seçeneklerin karşılaştırılarak kararların bilgi temelli oluşturulmasına katkı sağlayabilir (Imawan vd., 2025). Abreu ve Mendes (2010) finansal olarak bilgili bireylerin, fonlarını çeşitlendirerek oluşabilecek riskleri minimize etme eğiliminde olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerindeki artışın, yeterli değerlendirme yapılmadan risk alma eğiliminin azalmasıyla ilişkili olması beklenmektedir.

Finansal okuryazarlığın risk alma eğilimi ile ilişkisi, okuryazarlığın farklı boyutları açısından da ele alınmalıdır. Tutum boyutu, bireyin finansal kararlarında geleceğe yönelik planlama, kontrol ve yönetimine ilişkin eğilimini yansıtarak riskli finansal tercihlere yönelmelerini sınırlandırabilir (Sarıgül, 2015). Algı boyutu, bireylerin finansal konulara yönelik farkındalığı ve finansal durumları kavrama biçimleriyle ilgili olduğundan, finansal risklerin daha gerçekçi değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Harcama boyutu ise bireyin gelir ve giderlerini yönetmesi, finansal kaynaklarını gözetmesi ile ilişkilidir. Finansal kaynakların daha kontrollü kullanılması ve harcamaların bilinçli şekilde yönetilmesinin de finansal risk alma eğiliminin daha düşük olmasıyla ilişkili olması beklenmektedir (Holzmann, 2010). Böylece finansal okuryazarlığın yanı sıra alt

boyutlarının (algı, tutum ve harcama) da finansal risk alma eğilimiyle negatif yönlü ilişkiler göstermesi öngörülmektedir. Bu doğrultuda bir diğer ana ve alt hipotezleri şekillenmiştir:

H2: Finansal okuryazarlık ile risk alma eğilimi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır

H2a: Algı ile risk alma eğilimi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır

H2b: Tutum ile risk alma eğilimi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır

H2c: Harcama ile risk alma eğilimi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır

Davranışsal finans yaklaşımı, geleneksel finansın bireylerin mevcut bilgiyi rasyonel biçimde değerlendirerek karar verdikleri varsayımını genişleterek, finansal kararların bilişsel ve sosyal faktörlerden de etkilenebileceğini ileri sürmektedir (Statman, 1999). Bu bakımdan davranışsal finans eğilimleri, finansal okuryazarlığın vurguladığı bilgi ve bilgiyi değerlendirme kapasitesinden kavramsal olarak ayrılmaktadır. Finansal okuryazarlık bireyin finansal karar verme sürecinde kullanabileceği bilgi ve becerileri işaret ederken, davranışsal finans faktörleri bu kararların hangi bireysel ya da sosyal etkiler çerçevesinde oluştuğunu ifade etmektedir (Barberis, 2013). Finansal bilgi düzeyinin yüksek olması kararların davranışsal yanlılıklardan ve sosyal etkilerden tamamen bağımsız olacağı anlamına gelmemektedir.

Davranışsal finans eğilimleri ile finansal risk alma arasındaki ilişkisi, yapının farklı boyutlarının temsil ettiği kavramlar üzerinden daha ayrıntılı biçimde açıklanabilir. Bilişsel yanılsamalar, bireylerin finansal bilgileri değerlendirirken zihinsel sapmalar yaşamaları ve sezgisel yaklaşım kullanmalarıyla bağlantılıdır (Ashfaq vd., 2024). Bu durum, riskin olduğundan farklı algılanması ve öznel yargılar doğrultusunda riskli finansal tercihlere yönelme ile sonuçlanabilir. Hoffman vd. (2013) bireylerin algılarının yatırım ve tercihlerinde doğrudan belirleyici olduğunu ifade etmiştir. Dışsal faktörler ve sürü davranışı ise finansal karar süreçlerinde bireysel değerlendirmelerin yanı sıra, çevreden edinilen bilgiler ve piyasa koşulları gibi dışsal faktörlerin de etkisi olduğunu belirtmektedir (Jain vd., 2023). Bireylerin çevrelerinden etkilenerek başkalarının finansal tercihlerini referans almaları, kendi risk değerlendirmelerinden uzaklaşarak ilgili grup davranışına uygun risk almalarıyla ilgilidir. Diğer iki boyuttan farklı olarak demografik ve sosyoekonomik özellikler, bireyin finansal kararlarının şekillendiği kişisel ve ekonomik faktörleri temsil etmektedir (Kahraman 2026). Cinsiyet, eğitim, gelir vb. özelliklerin finansal kaynakları elde etme, riskler karşısındaki dayanıklılık ve belirsizliği yönetebilme olanaklarıyla bağlantılı olması, bu özelliklerin risk alma eğilimiyle ilişkilendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu çerçeve dikkate alındığında araştırmanın bir diğer ana hipotezi ve buna bağlı olarak alt hipotezleri oluşmuştur:

H3: Davranışsal finans faktörleri ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır

H3a: Dışsal faktörler ve sürü davranışı ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır

H3b: Bilişsel yanılsamalar ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır

H3c: Demografik ve sosyoekonomik özelikler ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyeti sektöründe istihdam edilen 1.137.156 çalışan oluşturmaktadır (İŞKUR, 2024). Evrenin temsiline ilişkin gerekli örneklem büyüklüğü tespitinde Bartlett vd. (2001) tarafından önerilen "*Nicel Değişkenli Araştırmalar İçin Örneklem Hesaplama Formülü*" uygulanmıştır. Bu kapsamda, %95 güven düzeyine ulaşılarak örneklem büyüklüğünün 384 olarak belirlenmesi gerekmektedir. Araştırma kapsamında 391 katılımcıdan kullanılabilir veri elde edilmiş ve böylece hesaplanan minimum örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır. Bununla birlikte, araştırmada kolayda örnekleme yönteminin kullanılması, elde edilen bulguların araştırma evrenine genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında işlenen veriler anket aracılığıyla ile elde edilmiştir. Anket, iki bölüm ve toplamda 47 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. Birinci bölüm demografik değişkenler ve katılımcıların finans konusunda eğitim alıp almadığı ve bir yatırım aracı kullanıp kullanmadığı gibi sorulara ilişkin verilerden oluşmaktadır.

İkinci bölüm, finansal okuryazarlık, davranışsal finans eğilimleri ve risk alma eğilimi değişkenlerinin değerlendirebilmesini sağlayacak 37 sorudan oluşmaktadır.

Veri toplama aracının etiğe uygunluğu bakımından Atılım Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'nun 11.11.2025 tarih ve 124523 sayılı kararıyla bilimsel etik kurul onayı alınmıştır. Verinin toplanma süreci başlamadan önce, 50 kişiden oluşan bir katılımcı grubuyla ön çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma kapsamında ölçeklerin iç tutarlılığı Cronbach alfa (α) katsayıları üzerinden değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçların kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Pilot analizler sonucunda ölçek maddelerinin çıkarılmasını veya veri toplama aracında herhangi bir değişiklik yapılmasını gerektiren bir bulguya rastlanılmadığından pilot çalışmadan elde edilen veriler nihai veri setine dahil edilmiş ve analizler toplam 391 katılımcı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında üç ölçek kullanılmış ve ölçek güvenirlikleri Cronbach Alfa katsayısı ile ölçülmüştür. Araştırmada öncelikle Weber (2001) tarafından geliştirilmiş Weber vd. (2002) tarafından kısaltılmış "Dospert Ölçeği" nin Dinç ve Yavaş Tez (2019) tarafından yapılan Türkçe uyarlaması kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ölçeğin yalnızca altı ifadeden oluşan finans alt boyutu ele alınmıştır. Kullanılan diğer bir ölçek, Medetoğlu ve Saldanlı (2022) tarafından geliştirilmiş üç boyutlu (dışsal faktörler ve sürü davranışı, bilişsel yanılsamalar ve demografik ve sosyoekonomik özellikler) ve 17 ifadeden oluşan "Davranışsal Finans Eğilimi Ölçeği" ölçeğidir. Kullanılan son ölçek Sarıgül (2015) tarafından geliştirilmiş "Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği"'dir. Dört boyut 14 ifadeyi içeren ölçek çalışma kapsamında üç boyut olarak (algı, tutum ve harcama) analiz edilmiştir.

3.3. Yöntem

Araştırmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılığı Cronbach's Alpha (α) katsayısı ile değerlendirilmiş; ölçüm modelinin geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA), bileşik güvenirlik (CR), açıklanan ortalama varyans (AVE), Fornell–Larcker kriteri ve HTMT oranı kullanılarak incelenmiştir. Değişkenlerin dağılımları çarpıklık ve basıklık değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırmanın ana yapısal modelinde finansal okuryazarlık ve davranışsal finans eğilimlerinin finansal risk alma eğilimiyle ilişkileri PLS-SEM ile test edilmiş; modelin değerlendirilmesinde yol katsayıları, bootstrap sonuçları, R^2, f^2, Q^2predict ve VIF değerleri dikkate alınmıştır. Alt boyutlara ilişkin hipotezlerin test edilmesinde ise çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır.

4. ANALİZ VE BULGULAR

4.1. Araştırma Değişkenleri İçin Güvenirlik ve Geçerlilik Analizi Bulguları

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları İçin Cronbach's Alpha Katsayısı Bulguları

	Madde Sayısı	**Cronbach's Alpha**
Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölç.	**10**	**0,920**
FO/Tutum	4	0,785
FO/Algı	3	0,892
FO/Harcama	3	0,911
Davranışsal Finans Eğilimleri Ölç.	**17**	**0,694**
DFE/ Bilişsel Yanılsamalar	5	0,807
DFE/ Demografik ve Sosyoekonomik Özellikler	3	0,775
DFE/ Dışsal Faktörler ve Sürü Davranışı	9	0,875
Risk Alma Eğilimi Ölç.	**6**	**0,780**

Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutları için Cronbach's Alpha katsayısı bulguları Tablo 1'de verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach's Alpha katsayıları kabul edilebilir düzeyde olup ölçeklerin güvenilir olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 2. DFA Ölçüm Modeli İçin Uyum İyiliği Kriteri Bulguları

Ölçek/Boyut	CMIN/DF	GFI	CFI	RMSEA
Risk Alma Eğilimi Ölçeği				
Düzey 1	1,167	0,974	0,972	0,021
Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği				
Düzey 1	2,461	0,953	0,976	0,061
Düzey 2	2,582	0,967	0,961	0,064
Davranışsal Finans Eğilimleri Ölçeği				
Düzey 1	2,754	0,949	0,929	0,067
Düzey 2	2,645	0,952	0,94	0,065
Ölçüm Modeli	2,901	0,924	0,911	0,07
Kabul edilebilir uyum	<=3	>=0,90	>=0,90	<=0,08

Tablo 2'de ölçüm modelinin geçerliliğini değerlendirmek üzere DFA kapsamında raporlanan uyum değerleri verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeği ve Davranışsal Finans Eğilimler Ölçeği için hem Düzey 1 hem de Düzey 2 değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir. Risk Alma Eğilimi Ölçeğinin uyum değerleri model-veri uyumunun güçlü olduğunu göstermektedir. Ölçüm modeline ilişkin genel uyum değerleri dikkate alındığında, modelin kabul edilebilir uyum değerleri kriterlerini sağladığı görülmektedir.

Tablo 3. Araştırma Değişkenleri İçin Yakınsak ve Ayrışma Geçerliliği Bulguları

			HTMT			Fornell Larcker		
Değişkenler	**CR**	**AVE**	**DFE**	**FinOY**	**RAE**	**DFE**	**FinOY**	**RAE**
DFE	0.745	0.534				0.731		
FinOY	0.935	0.596	0.819			0.441	0.772	
RAE	0.843	0.584	0.598	0.489		0.086	-0.223	0.764

Araştırmada kullanılan ölçekler için yakınsak (CR ve AVE) ile ayrışma (HTMT matrisi ve Fornell Larcker) geçerliliği bulguları Tablo 3'te belirtilmiştir. Ölçeğin yakınsak geçerliğini sağlaması için CR kriterinin 0,70'ten (Hair vd., 2010) AVE kriterinin 0,50'den (Fornell ve Larcker, 1981) büyük olması gerekmektedir. Bulgulara göre tüm CR ve AVE değerlerinin kabul edilen sınır değerin üzerinde olması, ölçeklerin geçerlilik kriterlerini sağlandığını göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre HTMT değerleri incelendiğinde, değerler yaygın olarak kullanılan 0,85 sınırının altında kalmaktadır (Henseler vd., 2015). Fornell–Larcker kriterine ilişkin bulgular incelendiğinde, köşegen üzerinde yer alan AVE karekökü değerlerinin ilgili yapının diğer değişkenlerle olan korelasyon katsayılarından daha yüksek olması, Fornell–Larcker kriterinin sağlandığını göstermektedir (Fornell ve Larcker 1981).

4.2. Betimleyici İstatistikler

Tablo 4. Araştırmada Yer Alan Ölçeklerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Ortalama	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölç.	4,49	0,76	0,140	-0,430
FO/Tutum	4,72	0,52	0,801	0,824
FO/Algı	4,32	1,09	-0,496	-0,475
FO/Harcama	4,38	1,03	0,241	-0,751
Davranışsal Finans Eğilimleri Ölç.	3,03	0,36	0,230	0,010

DFE/ Bilişsel Yanılsamalar	3,74	0,59	-0,133	-0,913
DFE/ Demografik ve Sosyoekonomik Özellikler	4,43	0,65	-0,346	0,738
DFE/ Dışsal Faktörler ve Sürü Davranışı	2,18	0,66	0,813	0,694
Risk Alma Eğilimi Ölç.	2,64	0,63	0,843	-0,766

Araştırmada incelenen ölçeklere yönelik açıklayıcı istatistikler ve çarpıklık-basıklık değerleri Tablo 4'te belirtilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında araştırmada incelenen ölçeklerin ve alt boyutlarının normal dağılım değerleri aralığına uygun olarak konumlandığı görülmektedir (Kim 2013; West vd., 1995).

4.3. Demografik Değişkenler İçin Frekans Dağılımı Bulguları

Tablo 5. Ankete Katılan Bireylerin Demografik Bilgilerine Göre Frekans Dağılımı

		Sayı	Yüzde			Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	187	47,8	**Çalışma Durumu**	Kamu çalışanı	30	7,7
	Kadın	204	52,2		Özel sektör çalışanı	334	85,4
Yaş Grubu	20-29 Yaş	45	11,5		Serbest meslek	14	3,6
	30-39 Yaş	225	57,5		Emekli	13	3,3
	40-49 Yaş	91	23,3	**Aylık Kişisel Gelir**	0-14.999 TL	9	2,3
	50-59 Yaş	22	5,6		15.000-24.999 TL	12	3,1
	60 Yaş ve üzeri	8	2,0		25.000-34.999 TL	12	3,1
Medeni Durum	Bekar	232	59,3		35.000- 44.999 TL	14	3,6
	Evli	159	40,7		45.000-54.999 TL	43	11,0
Çocuk Sahibi	Var	148	37,9		55.000TL ve üzeri	301	77,0
Olma Durumu	Yok	243	62,1	**Aylık Hane Geliri**	0-19.999 TL	3	0,8
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	6	1,5		20.000-34.999 TL	10	2,6
	Lise	43	11,0		35.000-49.999 TL	11	2,8
	Ön Lisans	43	11,0		50.000- 64.999 TL	25	6,4
	Lisans	169	43,2		65.000-79.999 TL	39	10,0
	Lisansüstü	130	33,2		80.000 TL ve üzeri	303	77,5
Finansal Eğitim	Evet	287	73,4	**Yatırım veya**	Evet	294	75,2
Alma Durumu	Hayır	104	26,6	**Birikim Araç.**	Hayır	97	24,8
				Kullanma Durumu			
		Toplam				**391**	**100,0**

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur. Katılımcıların %52,2'si kadın, %57,5'i 30–39 yaş grubunda ve %43,2'si lisans mezunudur. Ayrıca katılımcıların %73,4'ünün finansal eğitim aldığı ve %75,2'sinin yatırım veya birikim aracı kullandığı belirlenmiştir.

4.4. Korelasyon

Tablo 6. Finansal Okuryazarlık, Davranışsal Finans Eğilimi ve Risk Alma Eğilimi Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Bulguları

	(X1)	(X2)	(X3)
Finans. Okur. Tut. ve Davr. Ölç. (X1)	1	-,485**	-,176**
Davr. Finans Eğilim. Ölç. (X2)	-,485**	1	,491**
Risk Alma Eğilimi Ölç. (X3)	-,176**	,491**	1

(**: p<0,01)

Korelasyon analizi bulguları Tablo 6'da verilmiştir. Tüm korelasyon katsayılarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Katsayıların pozitif olması durumunda değişkenlerden birinde artma olması

durumunda diğer değişkenlerde de artma olması beklenirken; negatif olması durumunda değişkenlerden birinde artma olması durumunda diğer değişkenlerde de düşme olması öngörülür. Finansal okuryazarlık ile davranışsal finans eğilimi ve risk alma eğilimi arasında negatif yönlü ilişki varken, davranışsal finans eğilimi ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Korelasyon katsayılarında en yüksek ilişkinin "davranışsal finans eğilimi" ile "risk alma eğilimi" değişkenlerinin arasında olduğu, en düşük ilişkinin "finansal okuryazarlık" ile "risk alma eğilimi" değişkenleri arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Finans Eğilimi Boyutları ile Risk Alma Eğilimi Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Bulguları

	Risk Alma Eğilimi Ölç.
FO/Tutum	,126*
FO/Algı	-,286**
FO/Harcama	-,213**
DFE/ Bilişsel Yanılsamalar	,436**
DFE/ Demografik ve Sosyoekonomik Özellikler	,139**
DFE/ Dışsal Faktörler ve Sürü Davranışı	,240**

(*: p<0,05 , **: p<0,01)

Finansal okuryazarlık ve davranışsal finans eğilimi boyutları ile risk alma eğilimi arasındaki ilişkinin tespitine yönelik korelasyon analizi bulguları Tablo 7'de yer almaktadır. Tüm korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon katsayıları incelendiğinde, en yüksek ilişkinin "DFE/ Bilişsel Yanılsamalar" ile "Risk Alma Eğilimi" değişkenlerinin arasında olduğu; en düşük ilişkinin ise "FO/Tutum" ile "Risk Alma Eğilimi" değişkenlerinin arasında olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Yapısal Model ve Regresyon Bulguları

4.5.1. PLS-SEM Yapısal Model Bulguları

Araştırmada test edilen model Şekil 1'de yer almaktadır.

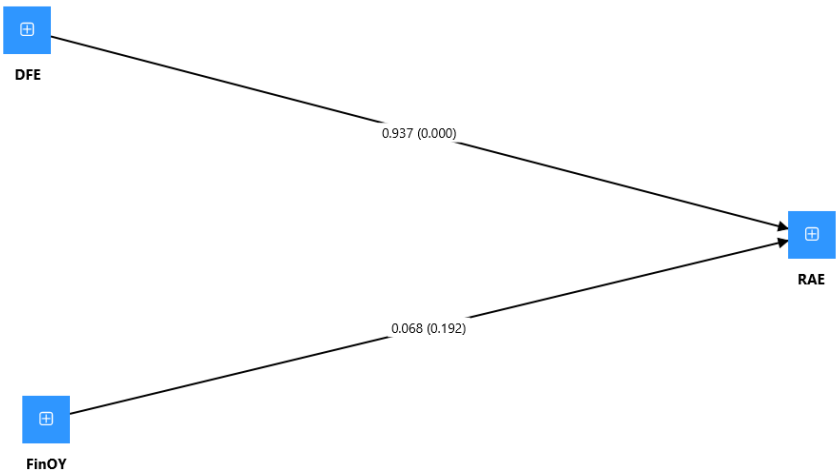

Şekil 1. Araştırma Modeli

Tablo 8. Finansal Okuryazarlık ile Davranışsal Finans Eğilimlerinin Risk Alma Eğilimi Üzerindeki Etkisi için PLS-SEM Bulguları

	B	**t**	**p**	**BootLLCI**	**BootULCI**
FinOY_Olc_ORT	0,068	1,615	0,192	-0.044	0.163
DFE_Olc_ORT	0,937	10,535	0,000	0.667	1,159
Model İstatisitkleri					
Etki yolu	**f-square**	**VIF**	**Bağ. Değ.**	**R^2**	**Düzeltilmiş R^2**	**Q^2predict**
DFE -> RAE	0.317	1.529	**RAE**	0.247	0.243	0.326
FinOY -> RAE	0.006	1.529				

Finansal okuryazarlık ve davranışsal finans eğilimlerinin risk alma eğilimi üzerindeki yordayıcı ilişkilerine yönelik PLS-SEM yapısal model bulguları Tablo 8'de sunulmuştur. Model, risk alma eğilimindeki varyansın %24,7'sini açıklamaktadır (R^2 = 0,247; düzeltilmiş R^2 = 0,243). Davranışsal finans eğilimlerinin risk alma eğilimini pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenirken (B = 0,937; t = 10,535; p < 0,001), finansal okuryazarlığın katkısı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (B = 0,068; t = 1,615; p = 0,192). Bootstrap güven aralıkları da bu sonuçları desteklemektedir. Etki büyüklüğü davranışsal finans eğilimleri için f^2 = 0,317, finansal okuryazarlık için ise f^2 = 0,006 olarak belirlenmiştir. Her iki bağımsız değişken için VIF değerinin 1,529 olması çoklu doğrusal bağlantı sorunu bulunmadığına işaret etmektedir. Ayrıca Q^2predict değerinin sıfırdan büyük olması (Q^2predict = 0,326), modelin öngörüsel güce sahip olduğuna işaret etmektedir.

5.4.2. Regresyon Bulguları

Tablo 9. Finansal Okuryazarlık Boyutlarının Risk Alma Eğilimi Üzerindeki Etkisi

	B	**β**	**t**	**p**
Sabit	1,544		5,744	<0,001
FO/Tutum	0,522	0,427	7,370	<0,001
FO/Algı	-0,243	-0,420	-4,690	<0,001
FO/Harcama	-0,071	-0,116	-1,212	0,226
R	**R^2**	**Düzeltilmiş R^2**	**F**	**p**
0,446	0,199	0,192	31,970	<0,001

Tablo 9'da finansal okuryazarlığın alt boyutlarının risk alma eğilimini yordamasına ilişkin regresyon sonuçları sunulmaktadır. Model genel olarak istatistiksel olarak anlamlıdır (F = 31,970; p < 0,001) ve risk alma eğilimindeki varyansın %19,9'unu açıklamaktadır (R^2 = 0,199). Algı boyutunun risk alma eğilimini negatif ve anlamlı düzeyde (β = −0,420; p < 0,001), tutum boyutunun ise pozitif ve anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir (β = 0,427; p < 0,001). Harcama boyutunun katkısı ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (β = −0,116; p = 0,226).

Tablo 10. Davranışsal Finans Eğilimi Boyutlarının Risk Alma Eğilimi Üzerindeki Etkisi

	B	β	t	p
Sabit	-0,227		-0,818	0,414
DFE/ Bilişsel Yanılsamalar	0,505	0,472	9,520	<0,001
DFE/ Demografik ve Sosyoekonomik Özellikler	0,057	0,058	1,071	0,285
DFE/ Dışsal Faktörler ve Sürü Davranışı	0,336	0,353	7,394	<0,001
R	**R^2**	**Düzeltilmiş R^2**	**F**	**p**
0,546	0,298	0,293	54,884	<0,001

Tablo 10'da davranışsal finans eğilimlerinin alt boyutlarının risk alma eğilimini yordamasına ilişkin regresyon sonuçları sunulmaktadır. Model genel olarak istatistiksel olarak anlamlıdır ($F = 54,884$; $p < 0,001$) ve risk alma eğilimindeki varyansın %29,8'ini açıklamaktadır ($R^2 = 0,298$). Bilişsel yanılsamalar ($\beta = 0,472$; $p < 0,001$) ile dışsal faktörler ve sürü davranışının ($\beta = 0,353$; $p < 0,001$) risk alma eğilimini pozitif ve anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Demografik ve sosyoekonomik özellikler boyutunun katkısı ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\beta = 0,058$; $p = 0,285$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma kapsamında bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal davranış faktörlerinin risk alma eğilimlerine nasıl etki ettiğinin tespiti amacıyla 391 katılımcıdan toplanan veriler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, finansal okuryazarlık ile davranışsal finans eğilimleri arasında negatif yönlü bir ilişki olduğuna yönelik oluşturulan hipotez (H1) desteklenmiştir. Bu bulgu, daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyinin daha düşük davranışsal finans eğilimleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle, bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin artması karar süreçlerinde davranışsal hatalara daha az eğilim gösterecekleri ile ilişkili olabilir. Finansal eğitimlerin, yalnızca finansal bilgi sağlamakla kalmadığı aynı zamanda bireyleri olumlu finansal davranışlarda bulunmaya ve istenmeyen finansal davranışları da değiştirmeye teşvik ettiği bilinmektedir (Xiao, 2008). Finansal okuryazarlığın finansal davranışı birçok yönden etkilediği bilinmektedir (Lusardi ve Mitchell, 2023). Finansal okuryazarlık bireylerin bilinçli finansal karar alabilme becerilerini geliştirmektedir (Gomes, 2025). Phelps ve Metzler (2025), bireylerin finansal bilgi ve okuryazarlık düzeyinin artması ile finansal davranışlarının iyileşmesi arasında önemli bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Imawan vd. (2025) de finansal okuryazarlık ile davranışın arasındaki güçlü ilişkiye vurgu yaparken, Sconti ve Fernandez (2023) bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile refahları arasında pozitif yönlü ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Finansal okuryazarlık düzeyinin gelişmesi bireylerin finansal davranışlarını etkileyecek ve finansal piyasanın istikrarlı gelişimine katkıda bulunacaktır (Liu, 2025).

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç, finansal okuryazarlık ile risk alma eğilimi arasında negatif yönde bir ilişki varlığını ifade eden H2 hipotezinin kısmen desteklenmesidir. Bulgu, bireylerin finansal bilgi düzeylerindeki artışın risk alma eğilimlerinde azalmayla ilişkili olabileceğini ifade etmektedir. Finansal bilgi sahibi olan bireylerin gereksiz risk alma eğilimlerinde azalma olduğu, bu sayede olumsuz gelir şoku yaşama olasılıklarında da düşme beklendiği bilinmektedir. (Klapper vd., 2013). Benjamin vd. (2013) finansal bilgi ve bilişsel yeteneklerin risk eğiliminde etkili olabileceğini ortaya koymuştur. Finansal okuryazarlık, finansal kararlar alınırken göz ardı edilemeyecek değişkenlerden biridir. Okuryazarlık düzeyi düşük olan bireyler, finansal tavsiyeler için temel kaynak olarak ailelerine ve çevresine güven duymakta, hisse senetleri gibi riski yüksek yatırımlardan kaçınmaktadırlar (van Rooij vd., 2011).

Finansal okuryazarlığın alt boyutları incelendiğinde, H2'ye bağlı oluşturulan H2a ve H2c hipotezleri desteklenirken H2b hipotezi desteklenmemiştir. Dolayısıyla risk alma eğilimini açıklamada tutum alt boyutunun pozitif yönde ve algı alt boyutunun negatif yönde belirleyici olduğu; harcama boyutunun ise negatif olmasına rağmen anlamlı bir katkı sağlamadığı görülmüştür. Bulgular, finansal okuryazarlığın risk alma eğilimiyle ilişkisinin tek yönlü ve homojen bir yapı göstermediğine, finansal okuryazarlığın farklı boyutlarının risk alma eğilimiyle farklı biçimlerde ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Finansal okuryazarlığın tutum alt boyutunun risk alma eğiliminde negatif etkisinin değil, beklenenin aksine pozitif

etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, bireyin finansal bilgiye dayalı tutumu gelişme gösterdikçe, risk alma eğilimlerinde artış olabileceği ile ilişkilendirilebilir.

Araştırma başında öngörülenin aksi bir sonuç çıkmasına rağmen sonucun alanyazında bazı çalışmalarla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Saraç ve Kahyaoğlu (2011) ise, finansal bilgi seviyesinin risk alma eğiliminde ciddi bir etken olduğunu, aralarında pozitif yönlü ilişki olduğunu ifade etmişlerdir. Aren ve Aydemir (2015) düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip bireylerin risk almaktan hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir. Finansal okuryazarlık risk algılarını, eğilimlerini ve kararlarını etkileyebilen bir değişkendir. Finansal okuryazarlık finansal risk alma eğiliminde etkili faktörlerden biri olarak, bilgi düzeyi yüksek olan bireylerin riski tolere edebilme derecelerine katkı sunmaktadır (Bayar vd, 2020; Kavas ve Erkan, 2022). Kristanto (2021) çalışmasında bireyin finansal okuryazarlık düzeyinin artması sonucu daha riskli borçlanmalara eğilim gösterebileceğini ifade etmiştir. Benzer şekilde, Yurtkur vd. (2025) yüksek finansal okuryazarlığın bireylerin riskli yatırımlara katılımlarını teşvik ettiğini vurgulamıştır.

Araştırmanın bir diğer sonucu, davranışsal finans faktörleri ile risk alma eğilimi arasında pozitif yönde bir ilişkinin varlığını ifade eden H3 hipotezinin kısmen desteklenmesidir. Korelasyon katsayılarına bakıldığında davranışsal finans faktörleri ile risk alma eğilimi arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Regresyon katsayılarına bakıldığında ise, dışsal faktörler ve sürü davranışı risk alma eğilimini pozitif (H3a) ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemektedir. Benzer şekilde, bilişsel yanılsamalar değişkeninin risk alma eğilimi üzerinde pozitif (H3b) ve güçlü bir etkisi bulunduğu görülmektedir. Ancak, demografik ve sosyoekonomik özellikler boyutunun etkisi (H3c) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu çalışma kapsamında anlamlı bulunmamasına karşın, Saraç ve Kahyaoğlu (2011) çalışmalarında, bireylerin risk alma eğilimleri ile demografik ve sosyoekonomik faktörler arasında güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiş ve bu faktörlerin bireylerin almak istediği risk derecesini belirleyen önemli unsurlar olduğunu vurgulanmıştır. Yine Potrich vd. (2015) ve Kahraman (2026) çalışmalarında demografik ve sosyoekonomik faktörlerin bireylerin finansal kararlarını ve risk alma eğilimlerini şekillendirdiği ifade edilmiştir.

Standartlaştırılmış katsayılar dikkate alındığında, risk alma eğiliminin açıklanmasında en yüksek katkının bilişsel yanılsamalar boyutundan, ardından dışsal faktörler ve sürü davranışı boyutundan geldiği görülmektedir. Bireylerin risk alma eğilimini öncelikle geçmiş tecrübelerinden kalan yanlış yorumlamalar, bilişsel hatalar, algı yanlışlıkları; sonrasında piyasadaki şartlar, ekonomi verileri ve başkalarının kararlarını kendilerine uygulama davranışları etkilemektedir. Kendir ve Ateş (2024), bireylerin davranışsal eğilimlerinin riskli karar alma derecelerini etkilediklerini ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Aydın (2023) bireylerin finansal kararlarında psikolojik faktörlerin etkili olduğunu vurgulamıştır. Gokhale ve Mittal (2025) bilişsel yanılsamaların bireylerin yatırım kararlarını etkilediği ve tek başına finansal okuryazarlık düzeyinin artmasıyla bu yanılsamaların engellenemeyeceğini belirtmiştir. Dolayısıyla bilgiye ek olarak, bu psikolojik yanılsamaları tanıma ve onlarla başa çıkabilme becerisine de ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın dikkat çeken bir diğer bulgusu, finansal okuryazarlık ile finansal risk alma eğilimi arasındaki ilişkiye yönelik sonuçların korelasyon analizi ile çok değişkenli modelde farklılaşmasıdır. Finansal okuryazarlık ile finansal risk alma eğilimi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmesine karşın, davranışsal finans eğilimlerinin de modele dahil edildiği yapısal modelde finansal okuryazarlığın risk alma eğilimini açıklamadaki katkısı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu, finansal okuryazarlığın risk alma eğilimiyle ilişkisiz olduğu şeklinde değil, davranışsal finans eğilimleri dikkate alındığında risk alma eğilimini açıklamada anlamlı bir katkı sunmadığı şeklinde değerlendirilmelidir. Bu sonuç, finansal risk alma eğiliminin yalnızca finansal bilgi ve farkındalık düzeyiyle açıklanamayabileceğini ve davranışsal faktörlerin de bu süreçte dikkate alınması gerektiğini düşündürmektedir.

Lachance ve Tang (2012) bilginin bireylerin finansal kararlar alırken risk alma niyetini artırdığı ve bunun da finansal okuryazarlık düzeyiyle güçlendirildiği belirtmiştir. Almansour vd. (2025) bireylerin sürü davranışı eğilimleri ile risk alma eğilimleri arasında pozitif ilişkinin varlığını ifade ederken, bireylerin sürü davranışlarının, risk algıları, finansal okuryazarlık düzeyleri ve yatırım kararları üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu vurgulamıştır. Finansal okuryazarlığın yüksek olması daha bilinçli kararların alınmasına imkan sağladığı bilinmektedir (Konuşkan, 2025; Bayar vd., 2020). Tutumlar, finansal okuryazarlığın önemli bir etkileyicisi olarak görülmekte; bireylerin geleceklerine yönelik tasarruf etmeye karşı olumsuz bir tutuma sahip

olmaları, bu tür davranışlar sergilemeye daha az eğilim gösterecekleri sonucunu doğurmaktadır (Atkinson ve Messy, 2012). Tulcanaza-Prieto vd. (2025) finansal tutum ve davranış ile finansal okuryazarlık arasında pozitif ilişki olduğunu ifade etmiştir. İstenen finansal davranışlar, bireylerin ekonomik refahlarını artırmakta, istenmeyen finansal davranışlar ise refah düzeylerini olumsuz etkilemektedir. İstenen finansal davranış hareketlerini sergilemek, finansal yeteneği gerekli kılmaktadır. Finansal yeteneğin gelişmesi ise iyi bir okuryazarlık becerisi ile mümkün olabilmektedir (Xiao, 2016). Benzer görüşü desteleyen Yurtkur vd. (2025) çalışmasında finansal okuryazarlık ile kalkınma arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu tespit emiştir.

6. ÖNERİLER

Araştırma bulguları kapsamında, finansal karar alma süreçlerinin geliştirmesine ilişkin uygulamaların finansal bilgi ve okuryazarlık düzeylerinin yanında, finansal kararları etkileyebilecek davranışsal eğilimleri de dikkate alması önerilmektedir. Finansal okuryazarlık programlarında bilgi aktarımının ötesine geçirilerek bilişsel yanlılıklar, sürü davranışı gibi finansal kararlarda etkili olabilecek diğer davranışsal faktörlere yer verilmesi, kurum ve kuruluşların eğitim programlarının bütüncül ve farkındalık odaklı oluşturulması önem taşımaktadır.

Finansal okuryazarlık ile davranışsal eğilimler arasındaki ilişkiyi yalnızca teorik bilgi seviyesinde sınırlamak yerine, gelişen teknoloji ve dijitalleşen dünyanın etkisiyle incelemek bu programların güncelliğinin ve uygulamadaki karşılığının güçlendirilmesi açısından önemlidir. Bu etkinin bireyin risk alma eğiliminde nasıl bir dönüşüm yarattığının, bu etkinin psikolojik ve zamansal dayanıklılığa ne derecede katkı sağladığının araştırılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Gelecek araştırmalarda finansal okuryazarlık ile finansal risk alma eğilimi arasındaki ilişkinin finansal deneyim, gelir düzeyi ve yatırım deneyimi gibi değişkenlerle birlikte incelenmesi önerilmektedir. Kolayda örnekleme ve kesitsel tasarımın sınırlılıklarını aşmak amacıyla farklı örneklem gruplarında olasılıklı örnekleme yöntemlerinin kullanılması ve boylamsal araştırma tasarımlarının benimsenmesi değişkenler arasındaki ilişkinin daha ayrıntılı biçimde açıklanmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Abreu, M., & Mendes, V. (2010). Financial literacy and portfolio diversification. *Quantitative finance*, *10*(5), 515-528.

Akdeniz, Ş., & Turan, İ. (2021). Davranışsal finans eğilimlerinin risk alma düzeyine etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, *13*(2), 1016-1032.

Almansour, B. Y., Almansour, A. Y., Elkrghli, S., & Shojaei, S. A. (2025). The investment puzzle: unveiling behavioral finance, risk perception, and financial literacy. *Economics-innovative and economics research journal*, *13*(1), 131-151.

Aren, S., & Aydemir, S. D. (2015). The factors influencing given investment choices of individuals. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *210*, 126-135.

Ashfaq, M., Shafique, A., & Selezneva, V. (2024). Exploring the missing link: Financial literacy and cognitive biases in investment decisions. *Journal of modelling in management*, *19*(3), 871-898. https://doi.org/10.1108/JM2-11-2022-0266

Atkinson, A., & Messy, F.-A. (2012). *Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study* (OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions No. 15). OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en

Aydın, S. (2023). Kayıptan kaçınma, iyimserlik ve sürü eğilimleri ile kaybetme korkusunun yatırım kararına etkisinin analizi. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, *6*(Özel Sayı), 75–90. https://doi.org/10.5281/zenodo.10003970

Barberis, N. C. (2013). Thirty years of prospect theory in economics: A review and assessment. *Journal of economic perspectives*, *27*(1), 173-196.

Barre, G. M. (2024). Effective risk management practice in Somalia Islamic banks. *Asian Economic and Financial Review*, *14*(6), 424-436.

Bartlett, J.E., Körtlik, J.W. & Higgins, C.C. (2001). Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research. *Information Tecnology, Learning and Performance Journal*, *19*(1), 43-50.

Bayar, Y., Sezgin, H. F., Öztürk, Ö. F. & Şaşmaz, M. Ü. (2020). Financial literacy and financial risk tolerance of ındividual ınvestors: multinomial logistic regression approach. *SAGE Open*, *10*(3), 1-11.

Benjamin, D. J., Brown, S. A., & Shapiro, J. M. (2013). Who is 'behavioral'? Cognitive ability and anomalous preferences. *Journal of the European Economic Association*, *11*(6), 1231-1255.

Berlinger, E., Dömötör, B., Megyeri, K., & Walter, G. (2025). Financial literacy of finance students: a behavioral gender gap. *International Journal of Educational Management*, *39*(8), 116-133.

Botha, F., & de New, J. P. (2025). Financial literacy is falling in Australia, except that it's not. *Economics Letters*, *259*, 112797. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2025.112797

Boyer, T. W. (2006). The development of risk-taking: A multi-perspective review. *Developmental Review*, *26*(3), 291-345.

Consumer Financial Protection Bureau (CFPB). (2025). *Consumer Financial Protection Bureau*. https://www.consumerfinance.gov

Çavuş, T. D., & Baraz, E. H. (2024). Finansal risk algısının yatırımlarda davranışsal finans eğilimi üzerindeki etkisinde finansal okuryazarlığın aracı rolü. *International Journal of Management Academy*, *7*(4). 1074-1084.

Darwish, F. S. E. M. (2025). Financial literacy and investment decision: an empirical study from the Palestine Stock Exchange. *Frontiers in Behavioral Economics*, *4*, 1444022. https://doi.org/10.3389/frbhe.2025.1444022

Dinç, S. C., & Yavaş Tez, Ö. (2019). Alana özgü risk alma ölçeği- kısa formunun (DOSPERT) Türkçeye uyarlama çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, *30*(3), 107-120. https://doi.org/10.17644/sbd.471304

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of Marketing Research, 18*(3), 382–388. https://doi.org/10.2307/3150980

Gigerenzer, G., & Selten, R. (Eds.). (2001). *Bounded rationality: The adaptive toolbox*. MIT Press. https://doi.org/10.7551/mitpress/1654.001.0001

Gokhale, G. M., & Mittal, A. (2025). Decoding the behavioral ıntentions of Gen Z investors: Analysing the Impact of Investor protection in the digital era & predictive ınsights from PLSpredict. *International Journal of Economics and Financial Issues*, *15*(2), 375-386. https://doi.org/10.32479/ijefi.18105

Gomes, A. (2025). Financial literacy and data analysis impacts on business sustainability. *World Journal of Advanced Engineering Technology and Sciences*, *14*(1), 130-41.

Grable, J. E. (2016). Financial risk tolerance. In J. J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research* (2nd ed., pp. 19–31). Springer.

Gunawan, A., Christiana, I., Ilzam, A. K., & Laily, F. N. (2025). Factors affecting the financial well-being of Islamic university students in Indonesia: The mediating role of financial behavior. *Investment Management & Financial Innovations*, *22*(2), 65-76.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.

Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science, 43*(1), 115–135. https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8

Hidalgo-Mayorga, M. D. L. Á., Puente-Riofrio, M. I., Pérez-Salas, F. P., Guerrero-Arrieta, K. G., & López-Naranjo, A. L. (2025). Financial literacy as a tool for social inclusion and reduction of inequalities: A systematic review. *Social Sciences*, *14*(11), 1-24.

Hoffmann, A. O., Post, T., & Pennings, J. M. (2015). How investor perceptions drive actual trading and risk-taking behavior. *Journal of Behavioral Finance*, *16*(1), 94-103.

Holzmann, R. (2010). *Bringing financial literacy and education to low and middle income countries: The need to review, adjust, and extend current wisdom* (IZA Discussion Paper No. 5114). Institute for the Study of Labor (IZA).

Imawan, R., Erlina, E. & Fachuridin, K. (2025). Analysis of the influence of financial literacy, mental accounting, financial attitude on financial management behavior with lifestyle as an intervening variable on accounting postgraduate students in Medan. *International Journal of Research*, *12*(3), 209-219.

Institute for Financial Literacy (IFL) (2025). Finlearn Academy. https://ifl.org.sg

İpek, A., & Mandacı, P.E. (2025). The relevance of behavioral biases to investment decision and performance: A meta-analytic review. *Qualitative Research in Financial Markets*. https://doi.org/10.1108/QRFM-09-2024-0280

Jain, J., Walia, N., Kaur, M., Sood, K., & Kaur, D. (2023). Shaping investment decisions through financial literacy: do herding and overconfidence bias mediate the relationship?. *Global Business Review*. https://doi.org/10.1177/09721509221147409

Kahraman, İ. K. (2026). Türkiye'deki öğretmenlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, *27*(1), 665-680. https://doi.org/10.31671/doujournal.1709390

Kavas, Y. B., & Erkan, M. K. (2022). Bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık ve finansal risk alma toleransı. *Ekev Akademi Dergisi*, (89), 379-399.

Kaya, H., & Kök, P. D. (2025). Finansal okuryazarlık araştırmalarında küresel eğilimler: Bibliyometrik bir bakış. *6. Bilsel International Efes Scientific Researches and Innovation Congress Bildiri Kitabı* (ss. 338–351). https://bilselkongreleri.com/wp-content/uploads/6.Efes-Kongre-Kitabi6_.pdf

Kendir, E., & Ateş, B. A. (2024). Kripto para piyasası ve yatırımcı eğilimleri analizi. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(1), 1-24.

Kıroğlu, F., & Arıca, F. (2025). Ekonomi boyutuyla çevresel belirsizlik algısının karar verme tarzı ve risk alma eğilimi üzerindeki etkisi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *20*(1), 44-65.

Kim, H. Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: Assessing normal distribution (2) using skewness and kurtosis. *Restorative Dentistry & Endodontics, 38*(1), 52–54. https://doi.org/10.5395/rde.2013.38.1.52

Klapper, L., Lusardi, A., & Panos, G. A. (2013). Financial literacy and its consequences: Evidence from Russia during the financial crisis. *Journal of Banking & Finance, 37*(10), 3904–3923. https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2013.07.014

Klapper, L., Lusardi, A., & Van Oudheusden, P. (2015). *Financial literacy around the world: Insights from the Standard & Poor's ratings services global financial literacy survey*. Standard & Poor's Ratings Services.

Kristanto, R. H. (2021). The impact of bank behavior, financial literacy on investment decisions, mediation of financial inclusion and debt behavior: Study on working capital and investment debtors at Regional Development Bank Yogyakarta, Indonesia. *Technium Social Sciences Journal, 23*(1), 626–635. https://doi.org/10.47577/tssj.v23i1.4619

Konuşkan, A. (2025). Finansal okuryazarlık literatürüne genel bir bakış: Bibliyometrik ağ analizi. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, *7*(19), 253-268.

Kozup, J., & Hogarth, J. M. (2008). Financial literacy, public policy, and consumers' self-protection—More questions, fewer answers. *Journal of Consumer Affairs*, *42*(2), 127-136.

Kubilay, B., & Bayrakdaroglu, A. (2016). An empirical research on investor biases in financial decision-making, financial risk tolerance and financial personality. *International Journal of Financial Research*, *7*(2), 171-182. http://dx.doi.org/10.5430/ijfr.v7n2p171

Lachance, M.-E., & Tang, N. (2012). Financial advice and trust. *Financial Services Review, 21*(3), 209–226. https://doi.org/10.61190/fsr.v21i3.4674

Leković, M. (2020). Cognitive biases as an integral part of behavioral finance. *Economic Themes, 58*(1), 75–96. https://doi.org/10.2478/ethemes-2020-0005

Lerner, J. S., & Li, Y. (2015). Emotion and decision-making. Annual Review of Psychology, 66, 799–823. https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115043

Liu, X. (2025). A study of individual financial behavior and financial literacy under the development of digital financial technology. *Applied Mathematics and Nonlinear Sciences, 10*(1), 1–20.

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2023). The importance of financial literacy: Opening a new field. *Journal of Economic Perspectives, 37*(4), 137–154. https://doi.org/10.1257/jep.37.4.137

Medetoğlu, B. & Saldanlı, A. (2022). Bireylerin yatırım kararlarında maruz kaldığı anomali ve hevristikler üzerine ampirik bir çalışma. *Journal of Economic Policy Researches, 9*(1), 53-74. https://doi.org/10.26650/JEPR936253

Mishra, G. (2024). Analysis of behavioural finance in reference to cognitive illusion. *International Journal of Agriworld, 5*(1), 5–10. https://doi.org/10.51470/IJAW.2024.05.01.05

OECD. (2023). *OECD/INFE 2023 international survey of adult financial literacy* (OECD Business and Finance Policy Papers, No. 39). OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/56003a32-en

OECD. (2025). *Global outlook on financing for sustainable development 2025: Towards a more resilient and inclusive architecture*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/753d5368-en

Özdemir, A. Y., & Sakarya, Ş. (2025). Bilişsel ve duygusal eğilimlerin finansal karar verme süreçlerine etkisinin davranışsal finans açısından değerlendirilmesi: Sağlık profesyonelleri üzerine bir uygulama. *International Review of Economics and Management, 13*(2), 26–57. https://doi.org/10.18825/iremjournal.1766418

Phelps, N., & Metzler, A. (2025). The effects of financial knowledge, skill, and self-assessed knowledge on financial well-being, behavior, and objective situation. *International Journal of Financial Studies, 13*(1), 44. https://doi.org/10.3390/ijfs13010044

Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., & Kirch, G. (2015). Determinants of financial literacy: Analysis of the influence of socioeconomic and demographic variables. *Revista Contabilidade & Finanças*, *26*, 362-377.

Preston, A., & Wright, R. E. (2023). Gender, financial literacy and pension savings. *Economic Record*, *99*(324), 58-83.

Rahman, R. A. (2016). Risk management practices in Islamic banking institutions: A comparative study between Malaysia and Indonesia. *International Journal of Sciences and Research*, *72*(12), 207-220.

Reddy, K., Wallace, D., & Wellalage, N. H. (2025). The impact of financial literacy on financial inclusion. *Australian Journal of Management*, *50*(4), 1187-1214.

Renn, O., & Rohrmann, B. (Eds.). (2013). *Cross-cultural risk perception: A survey of empirical studies* (Vol. 13). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4757-4891-8

Saraç, M., & Kahyaoğlu, M. B. (2011). Bireysel yatırımcıların risk alma eğilimine etki eden sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin analizi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, *5*(2), 135-157.

Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 13*(1), 200–218.

Sconti, A., & Fernandez, D. (2023). The importance of financial literacy: Evidence from Singapore. *Journal of Financial Literacy and Wellbeing*, *1*(2), 225–243.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK). (2025). *Türkiye'de finansal okuryazarlık platformu*. https://finansalokuryazarlik.gov.tr

Simon, H. A. (1955). A behavioral model of rational choice. *The Quarterly Journal of Economics*, 99-118.

Simon, M., & Houghton, S. M. (2003). The relationship between overconfidence and the introduction of risky products: Evidence from a field study. *Academy of Management Journal*, *46*(2), 139-149. https://doi.org/10.5465/30040610

Statman, M. (1999). Behaviorial finance: Past battles and future engagements. *Financial analysts journal*, *55*(6), 18-27.

Tamara, D., & Maharani, A. (2024). How millennials make investment decisions: Financial literacy and financial behavior. *Economics and Finance in Indonesia*, *70*(2), 132-146. https://doi.org/10.47291/efi.2024.09

Tekin, B. (2016). Beklenen fayda ve beklenti teorileri bağlamında geleneksel finans-davranışsal finans ayrımı. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, *2*(4), 75-107.

Tulcanaza-Prieto, A. B., Cortez-Ordoñez, A., Rivera, J., & Lee, C. W. (2025). Is digital literacy a moderator variable in the relationship between financial literacy, financial inclusion, and financial well-being in the Ecuadorian context? *Sustainability*, *17*(6), 2476. https://doi.org/10.3390/su17062476

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2024). *2024 yılı Türkiye işgücü piyasası araştırma raporu*. https://www.iskur.gov.tr/medya/5p4c1xr0/turkiye.pdf

Xiao, J. J. (2008). Applying behavior theories to financial behavior. In J. J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research* (pp. 69–81). Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-387-75734-6_5

Xiao, J. J. (2016). Consumer financial capability and wellbeing. In J. J. Xiao (Ed.), *Handbook of consumer finance research* (2nd ed., pp. 3–17). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-28887-1_1

Van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial Economics*, *101*(2), 449-472.

Von Neumann, J., & Morgenstern, O. (1953). *Theory of games and economic behavior* (2nd ed.). Princeton University Press.

Weber, E., U. (2001). Outdoor adventure tourism a review of research approaches. *Annals of Tourism Research*, *28*(2), 360-377.

Weber, E. U., Blais, A. R., & Betz, N. E. (2002). A domain-specific risk-attitude scale: Measuring risk perceptions and risk behaviors. *Journal of Behavioral Decision Making, 15*(4), 263–290. https://doi.org/10.1002/bdm.414

West, S. G., Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications* (pp. 56–75). Sage.

Yurtkur, A. K., Kilic, Y., Bugan, M. F., Dibooglu, S., & Cevik, E. I. (2025). The impact of financial literacy on financial development: A cross-country analysis. *Borsa Istanbul Review*. 25, 177-191.